

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Β'

28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1902

ΑΥΓΗ ΜΑΡΤΙΑΤΙΚΗ

Ἄποψε ὁ Μάρτις ἔκλαψε, τώρα γελᾷ, σὺν ἓνα
Ροδάτο βρέφος, ποῦ συχνὰ
Μὲ ὠραῖο χαμόγελο ξυπνᾷ
καὶ μάτια δακρυομένα.

Κύττα! — σὰ φύλλα, πῶχοννε τὴν ὀμορφιά καὶ πάστρα
Τοῦ κλαντογέλαστον καιροῦ,
Στάλαις ἀπείραχτον νεροῦ
σπιθοβολοῦν σὺν ἄστρα.

Τὰ οὐράνια φῶτα θάλλεγες ποῦ, μὲ τὰ θεῖα τους πλούτη,
Ἐκοντοζύγωσαν τὴ γῆ,
Νὰ καμαρώσουν μίαν αὐγή,
μία μέρα, ὡς εἶναι τούτη.

Ὁ τόπος, ποῦ ποιήσῃκε, ποῦ ἀχίδαῖς τώρα πίνει,
Γλυκὰ γλυκὰ σὶν οὐρανό,
Σὰ μωσχολίβανον καπνό,
σκορπᾷ μ' εὐγνωμοσύνη.

Γιατί ἀπ' τὸν πόνο γλήγορα καὶ ὁ νοῦς δὲν ξαστερόνει,
Τὸν ἔρμο ἀφίνοντας θνητὸ
Ἐνα λιβάνι σὸν αὐτὸ

σὶν Πλάστη νὰ σηκῶνῃ;

Πόνε, διαωγμένε ἀρχάγγελε, ἔ οὐράνιου κόσμου ἀντάρτη,
Μ' ἀκακον γέλοιου ἀναχωχαίς,
Αφησε ναῦρον ἢ ψυχαίς

Ἐναν αἰώνιο Μάρτι.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Εἰς πολίχνην, ὅπως ἦσαν αἱ Ἀθῆναι προτοῦ κατασιῶσι ἢ πρωτεύουσα τοῦ ἀναγεννωμένου Βασιλείου, καὶ εἰς ἦν τὰ κυριώτερα δημόσια κτίρια, ἦσαν ὁ Μενδρεσῆς, τὸ Ἴσαμνι καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ ἐπηρρασθῶσιν οἱ ἀρχιτέκτονες ἀπὸ τὴν αἴγλην τῆς τέχνης τῶν ἑρειπίων τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐπηρείας ταύτης ἐφισκόμενοι οἱ ἀρχιτέκτονες τῶν δημοσίων κτιρίων τῆς πρωτεύουσας, ἐπενόησαν σύστημα ὅπερ ἐκλήθη νεοελληνικόν. Τὸν ρυθμὸν τοῦτον ἠκολούθησαν καὶ πάντες σχεδὸν οἱ ἀρχιτέκτονες εἰς τὰ ἰδιωτικὰ κτίρια· σήμερον δὲ κατήντησε νὰ βλέπωμεν πάσας σχεδὸν τὰς οἰκίας τῆς πόλεως μᾶς ἐκτισμένας κατὰ τὸν ρυθμὸν τοῦτον. Ἐκαστος ἀρχιτέκτων ὅστις θέλει νὰ δώσῃ σημασίαν εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ κλασικότητα εἰς τὸ ἔργον του, θεωρεῖ ἀπαράιτητον νὰ στολίῃ τὸ οἰκοδόμημά του μετέωρον τοῦλάχιστον. Ἐνεκα τῆς τάσεως ταύτης ἐπῆλθε μεγάλη κατάχρησις τῆς ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀετώματος, καὶ τοιαύτη μάλιστα ὥστε καὶ εἰς τὰ γείσα τῶν παραθύρων καὶ εἰς τὰ ἀνώφλια τῶν αὐλαίων θυρῶν ἀκόμη νὰ ὑπερτίθεται τὸ ἀέτωμα.

Διὰ τῆς καταχρήσεως ταύτης ἐγεννήθη ἴδιος ρυθμὸς ὅστις ἐκλήθη, ὡς εἶπομεν, νεοελληνικός, ἀλλὰ διὰ νὰ φθάσῃ μέχρις αὐτοῦ τὸ σύστημα, τόσας μεταβολὰς ὑπέστη καὶ παρανοήσεις ὁ ἀρχικὸς ρυθμὸς ὥστε δικαίως γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: ἢ νεοελληνικὴ ἀρχιτεκτονικὴ εἶναι ἀπαύγασμα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς; Ὁ νέος ρυθμὸς θὰ ἐδικαιούτο νὰ φέρῃ τὸν μεγαλοπρεπῆ τοῦτον τίτλον, ἂν ἦτο ἀπόρροια τοῦ πνεύματος τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης, ἐφηρμοσμένη εἰς τὰς σημερινὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας. Διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ βλέπωμεν ἀπλῶς ἀρχιτεκτονικόν τι σύστημα διὰ νὰ σχηματίσωμεν τὸ παράγωγον αὐτοῦ. Ἀπαιτεῖται νὰ με-

λειθῆ καλῶς τὸ πνεῦμα τοῦ συστήματος τούτου καὶ ἀφ' οὗ νοηθῆ καλῶς, νὰ δημιουργηθῆ ὁ νέος, ὅστις διατηρῶν πάντοτε τὸ πνεῦμα τὸ ἐξ οὗ παρήχθη, νὰ δεικνύῃ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἐξάρτησίν του.

Τοιοῦτο τι ὅμως δὲν συμβαίνει εἰς τὸν νεοελληνικὸν ρυθμὸν ὡς θέλομεν προσπαθῆσαι ν' ἀποδείξωμεν κατωτέρω. Πλὴν δὲ τούτου, οὐδ' ἡ ἰδέα τοῦ παραγώγου εἶναι ἀκριβῆς, διότι εἰς τὸν νέον ρυθμὸν, μόνον τὰ διακρίνοντα στοιχεῖα ἀπ' ἀλλήλων τοὺς ἀρχαίους ρυθμὸς διειρηθῆσαν, χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν πάντες οἱ ἄλλοι παράγοντες οἵτινες ἀνήγαγον τὴν ἑλληνικὴν τέχνην εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο τῆς καλαισθησίας, εἰς ὃ καὶ μετὰ πάροδον τῶσιν αἰώνων, οὐδεὶς ἄλλος ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμὸς ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ.

Ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς ρυθμὸς δὲν χαρακτηρίζεται μόνον ἐκ τῶν ἀναλογιῶν τῶν μερῶν, τοῦ σχήματος τῶν γραμμῶν κτλ. ἀλλ' εἶναι προσηρμοσμένος ἢ μάλλον εἶναι κατάλληλος πρὸς τὸ εἶδος τῶν κτιρίων. Δὲν γνωρίζομεν ἂν, οἱ ἀρχαῖοι, προκειμένου περὶ κτιρίων ἄλλης χρήσεως καὶ ἀνάγκης, θὰ ἀφίνον τοὺς διαφόρους ρυθμὸς εἰς τὸ σημεῖον εἰς ὃ μᾶς τοὺς παρέδωκεν ὁ χρόνος. Ἄγνοοῦμεν ἂν προκειμένου περὶ πολυπόρου δημοσίου κτιρίου θὰ ἐφήρμοζον τὸ αὐτὸ σύστημα, ἢ ἂν ὑπέκρινοντες εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκιακῆς χρήσεως, ἤθελον μεταβάλλει τὰς ἀναλογίας τοῦ ρυθμοῦ, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὸ ὕψος τῶν κίωνων ὡς πρὸς τὸ μήκος τοῦ κτιρίου, τὸ μεσοστήλιον, τὰ ὕψη τῶν διαφόρων στοιχείων κτλ. Οὐτε εἴμεθα βέβαιοι ἂν εἰς πολυπόρου κτίριον ἤθελον μεταχειρισθῆ εἰς ἕκαστον ὄροφον ἄλλοιον ρυθμὸν, ὅπως συμβαίνει σήμερον, συμφώνως πρὸς τὴν συνταγὴν τοῦ Βιτρουβίου νομίζω, ὅστις θέλει ἵνα ὁ βαρύτερος ρυθμὸς τοποθετεῖται κάτω καὶ ὁ ελαφρότερος πρὸς τὰ ἄνω.

Ἐκ τῆς παρανοήσεως τοῦ πνεύματος τῶν διαφόρων ρυθμῶν, ἤχθησαν οἱ νεώτεροι ἀρ-

χιτέκτονες να μεταχειρίζονται τους ελληνικούς ρυθμούς εις τὰς ιδιωτικὰς οἰκοδομίας, εἴτε διὰ νὰ υποβασιᾶξωσι μαρμαρίνον ἐξώστην, ἢ νὰ στολίωσι τὴν κυρίαν εἴσοδον τοῦ κτιρίου. Ἐτοποθέτησαν κίονας ὑψοῦς δυσαναλόγου πρὸς τὸ κτίριον καὶ μετὰ μεσοστήλιον, ἐν οὐδεμίᾳ σχέσει εὐρισκομένον πρὸς τὰς διαστάσεις τοῦ κίονος. Ἀνέμιξαν τοὺς διαφόρους ρυθμούς εις ἐν καὶ τὸ αὐτὸ κτίριον καὶ κατήνησεν οὕτω νὰ μὴ ἔχη ρυθμὸν τὸ οἰκοδόμημα.

Ἡ ἀνάμιξις αὐτῆ τῶν ρυθμῶν εις ἐν καὶ τὸ αὐτὸ κτίριον, εἶναι οὐσιώδης ἔνδειξις, ὅτι δὲν κατενοήθη τὸ πνεῦμα τῶν ἐλληνικῶν ρυθμῶν, διότι ἀποδεικνύει ὅτι οἱ μεταχειριζόμενοι ταύτην ἀρχιτέκτονες δὲν αἰσθάνονται τί εἶναι ἀρμονία ρυθμοῦ. Τὸ ἐλάττωμα τῆς ἀναμίξεως ταύτης καταφαίνεται πλείοτερον ἂν ἐφαρμοσθῆ ἐπὶ κτιρίου ἔχοντος πλείονας τῶν πέντε ὁρόφους. Διότι διὰ μὲν τοὺς τρεῖς ὁρόφους, ὁ ἀκολουθῶν τὴν συνταγὴν τοῦ Βιτρούβιου θέλει μεταχειρισθῆ τοὺς τρεῖς ἐλληνικούς ρυθμούς, διὰ τοὺς δύο ἑτέρους τὸν σύνθετον καὶ τὸν τοσκανικόν, διὰ δὲ τοὺς ἐπὶ πλέον ὁρόφους δὲν θὰ ἔχη ρυθμούς, ἐκτὸς ἐὰν μεταχειρισθῆ τὸν ἀραβικόν ἢ τὸν γοθικόν καὶ ἐν ἀνάγκῃ προσφύγῃ εις τὰς παγώδας τῶν Ἰνδιῶν ἢ τοὺς ναοὺς τῶν Αἰγυπτίων, διότι σήμερον αἱ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι ἠῤῥῆσαν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὁρόφων, οἷτινες ἔφθασαν ἤδη μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ δεκατέσσαρα.

Εἰς ἑτέραν παρανόησιν ὑπέπεσαν οἱ νεώτεροι ἀρχιτέκτονες μεταβάλλοντες ἐκάστοτε κατὰ τὸ δοκοῦν τὰς διαστάσεις τῶν ρυθμῶν διὰ τὴν παραγωγὴν τῶν νεοελληνικῶν ρυθμῶν. Οἱ ἀρχαῖοι ὅμως ρυθμοὶ εἶναι αὐτοτελεῖς καὶ μόνον ἐξέλιξιν ὑπέστησαν κατὰ τὴν πρόοδον τοῦ χρόνου, οὐχὶ δὲ πλήρεις μεταμορφώσεως, ὡς νῦν συνέβη. Οἱ ἀρχαῖοι δηλονότι προσεπάθησαν μόνον νὰ τελειοποιῶσι, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς αἰσθητικῆς προόδου τῆς ἐποχῆς, τὸν ρυθμὸν, οὐδέποτε ὅμως ἐτροποποιῶν τούτον ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ ἀπολεσθῆ ἢ ἀρχικῆ ἐξάρτησις. Καὶ οὕτω διὰ τὸ Ἰκτίνος, μετὰ τὴν περσικὴν τοῦ Παρθενῶνος, ἐκλήθη νὰ οἰκοδομηθῆ ἕτερον ναόν, τὸν ἐν Φιγαλείᾳ, ἐπειδὴ εἶχεν ἐξαντλήσει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δημιουργικὴν ἐμπνευσιν, ἀναφορικῶς πρὸς τὸν δωρικὸν ρυθμὸν, εις τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ Παρθενῶνος, δὲν ἐσκέφθη νὰ παραγάγῃ νέον ρυθμὸν, ἀλλ' ἀπεράσισε νὰ μεταχειρισθῆ ἕτερον καὶ πρᾶγματι μεταχειρισθῆ τὸν ἰωνικὸν ρυθμὸν.

Μόνον οἱ Ῥωμαῖοι, θέλοντες νὰ νεωτερί-

σωσι καὶ μὴ ὄντες ἱκανοὶ νὰ ἐπινοήσωσι νέον σύστημα ἀρχιτεκτονικῆς, ἐγέννησαν τὸν Σύνθετον ρυθμὸν, ὅπως καὶ οἱ νεώτεροι ἤδη τὴν νεοελληνικὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Ἀλλὰ τὰ ἔργα τῶν Ῥωμαίων δὲν διακρίνονται διὰ τὸ κάλλος καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποστῶσι οὐδὲ πόρωθεν τὴν σύγκρισιν μετὰ τῶν ἔργων τοῦ Ἰκτίνου. Ἐχουσι δὲ σχέσιν πρὸς τὴν ἐλληνικὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοιαύτην ὥστε, ἂν ἐχάροντο τὰ ἔργα τῆς ἀρχαίας ἡμῶν τέχνης, νὰ μὴ εἶναι ἱκανοὶ ἐκεῖνοι, ν' ἀποδώσωσιν οὐδ' ἀμυδρῶς τὸ ὕψος τῆς τέχνης τῶν ἔργων, δι' ὧν κυρίως ἐστολίσθη ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις δι' αὐτῶν κατέστη καὶ ἡ Ἀκρόπολις τῆς ἀνθρωπίνης ἀρχιτεκτονικῆς μεγαλοφυΐας. Θὰ ἐξακολουθοῦμεν οὕτω νὰ παθαίνομεν ὅτι ἔπαθεν ἐπὶ αἰῶνας ἡ τέχνη ἀπὸ τὸν Βιτρούβιον, ὅστις μηδέποτε ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ τὴν ἐλληνικὴν ἀρχιτεκτονικὴν μελετήσας εις τὰ κτίρια τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, σφαλερὰν μετέδωκε τὴν τέχνην τοῦ Ἰκτίνου εις τὰς μεταγενεστέρας γενεάς καὶ ἔπρεπε νὰ ἐλευθερωθῆ ἡ μικρὰ αὐτῆ γωνία τῆς ἐλληνικῆς γῆς διὰ νὰ ἴδωσι οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου πόσον ἐσφάλλοντο ἐκλαμβάνοντες ὡς ἐλληνικὴν τὴν τέχνην ἐκείνην ἥτις ἦτο ἀπλῶς Ῥωμαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ.

Δὲν ἀνήκομεν, βεβαίως, εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνων οἷτινες πρᾶσθουσι ὅτι «πᾶν μὴ Ἑλληνικὸν βάρβαρον» θεωροῦμεν ὅμως ὅτι ἕκαστον σύστημα πρέπει νὰ μὲν αὐτοτελεῖς καὶ ἀμιγῆς. Τοιοῦτο δὲ δὲν εἶναι οὔτε ὁ Ῥωμαϊκὸς ρυθμὸς, οὔτε ἡ νεοελληνικὴ ἀρχιτεκτονικὴ. Ἐννοοῦμεν τὸν βυζαντινὸν ρυθμὸν, τὸν ἀραβικόν, τὸν γοθικόν καὶ οἰονδήποτε ἄλλον καὶ εὐρισκομένον εις αὐτοὺς μεγαλοφυΐαν καὶ ἐμπνευσιν, ἀλλ' οἱ ρυθμοὶ οὗτοι εἶναι αὐτοτελεῖς μὴ ὄντες κρᾶμα ἄλλων ρυθμῶν ἢ παρανόησις αὐτῶν.

Μετὰ τὰ ἐν εἴδει προλόγου ὀλίγα ταῦτα προβαίνομεν εἰς σύντομον ἀνάγνωσιν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν κυριωτέρων δημοσίων οἰκοδομημάτων, συγκρίνοντες ταυτοχρόνως αὐτὰ μετὰ τὰ περιωθέντα πρότυπα τῆς ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Μία βεβαίως ἀπὸ τὰς πρώτας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρξε πάντοτε καὶ ἡ στέγασις αὐτοῦ ἀπὸ τὰς ἀτμοσφαιρικὰς ἐπιρροίας· αἱ δὲ πρώται καλύβαι αὐτὸν καὶ μόνον κυρίως εἶχον τὸν σκοπὸν. Βραδύτερον, ὅταν αἱ καλύβαι ἐμεγεθύνθησαν ἢ μετεβλήθησαν εἰς οἰκίας

καὶ ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία ἔλαβε τὴν ἀνάγκην κοινῶν κτιρίων, διὰ τοὺς ναοὺς τῶν καὶ δι' ἄλλας ὑπηρεσίας, ἐγεννήθη ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ.

Ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη συνδέεται οὐσιωδῶς μετὰ τὸν ἀρχικὸν τύπον ὃν ἡ ἀνάγκη τῆς στεγάσεως ἐπέβαλε εἰς τὰ κτίρια, διατηροῦσα ἀκόμη καὶ τὴν μορφήν τῶν ὑλικῶν, ὧν κατ' ἀρχὰς ἐγένετο χρῆσις εἰς τὴν οἰκοδομικὴν.

Διότι ἂν ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν ναῶν, ὧν τὴν ἀρχιτεκτονικὴν κυρίως ἔχομεν ὑπ' ὄψει, ἀχθῆ εἰς τὴν ἀπλουστεράν αὐτῆς μορφήν βλέπομεν ὅτι αὐτὴ συνίσταται ἀπὸ στέγην μετὰ δύο ροῶν, ὑποβασιζομένην ὑπὸ σειρᾶς ξυλίνων κίωνων. Ἡ ἀνάγνωσις αὐτῆ εἶναι οὐσιώδης διότι δι' αὐτῆς ἐξηγεῖται ὁ ρυθμὸς τῶν ἐλληνικῶν ναῶν καὶ χρησιμεύει πρὸς τοῦτοις ὡς κύριος γνώμων εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν διαφόρων στοιχείων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αὐτῶν. Ἐὰν δὲ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην προσθέσωμεν ὅτι οἱ ἐλληνες ἀρχιτέκτονες προσεπάθησαν νὰ παριστάωσι πάντοτε τὴν ἀλήθειαν εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν αὐτὴν, ἔχομεν τὰ δύο κύρια νοήματα τῆς τέχνης αὐτῶν. Ἀνάγκη καὶ Ἀλήθεια ἰδοὺ οἱ δύο νόμοι, ἀπὸ τῶν ὁποίων οἱ μεγάλοι τῆς ἀρχαιότητος καλλιτέχνη οὐδέποτε ἀπεμακρύνθησαν. Ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ ἀλήθεια δίδουσι τὸν κύριον χαρακτῆρα τῶν ἐλληνικῶν ναῶν. Καὶ αὐτὰ μὲν εἶναι αἱ ἀρχαῖαι αἱ διέπουσαι τὸ οἰκοδομικὸν μέρος καὶ μέχρι τινὸς καὶ τὸν ρυθμὸν, διὰ τὴν κόσμησιν δὲ τοῦ κτιρίου ἐχρησιμοποιοῦν κυρίως τὴν ἀντίθεσιν τῆς σκιάς καὶ τοῦ φωτός.

Τὰ δύο κύρια στοιχεῖα τῆς κοσμήσεως ἦσαν ἡ γραμμὴ καὶ ἡ ἐπιφάνεια καὶ μετὰ τῶν δύο τούτων αἱ γλυφαί, αἷτινες ἐχρησίμευον ὅπως διακρίνωσι εἴτε τὰς γραμμὰς μετὰ τῶν ἢ τὰς ἐπιφάνειας μετὰ τῶν ἢ τὰς γραμμὰς ἀπὸ τὰς ἐπιφάνειας. Οὕτω δὲ τὰς γλυφὰς δὲν ἐχάρατον διὰ νὰ ἔχωσι σχέδια ἀπλῶς, ἀλλὰ διὰ νὰ ἔχωσι ἐξεχούσας ἐπιφάνειας καὶ γραμμὰς φωτεινὰς αἷτινες διὰ τοῦ μήκους καὶ βάρους τῶν σκιῶν τῶν ἐποικίλλον τὴν ὄψιν τοῦ κτιρίου.

Καὶ συνεπῶς ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων ἀντιθέσεων, τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σκιάς τῶν φωτιζομένων ἀντικειμένων μετὰ τῆς μεγάλης κλίμακος τῶν διαφόρων προκυπτουσῶν χρωματιστικῶν ἀποχρώσεων, ἀποτελεῖ τὸ κύριον κόσμημα τῆς ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Τὰ αὐτάκια καὶ αἱ ραβδώσεις τῶν κίωνων, αἱ γλυφαὶ καὶ τὰ ἀβάκια τοῦ κιονοκράνου, τὰ

τρίγυρα καὶ αἱ κορωνίδες τοῦ ἐπιστηλίου, ἄλλον σκοπὸν δὲν ἔχουσι ἢ νὰ παρουσιάσωσι ἐναλλὰξ φωτεινὰς καὶ σκοτεινὰς ἐπιφάνειας.

Τὸ σχῆμα τῶν καμπύλων ἐπιφανειῶν ἐχαράσσοτο τοιοῦτοτρόπως, ὥστε νὰ φωτισθῶσι καθ' ὄρισμένον τρόπον αἱ ἐπιφάνειαι αὐταὶ καὶ οὕτω διὰ μόνης τῆς φωτοσκιάσεως εἶχον χαρακτηριστικὴν ἐπιφάνειαν, ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι γίνεται σήμερον, ὅτε πρὸς διάκρισιν ἐπιφανείας τινὸς ἀπὸ ἑτέρας ἢ πρὸς ἔνδειξιν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐπιφανείας, ποικίλλεται ἐκάστη ἐπιφάνεια διὰ ἰδιαιτέρων ποικιλιῶν ὅπως ἐπιτευχθῆ ἢ διαφορὰ αὐτῆ, ἦν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀρχιτέκτονες ἀπλούστερον διὰ τῆς ἀπλῆς φωτοσκιάσεως θαναμασίως ἐπετύγγανον.

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς διακοσμήσεως τῶν ἐλληνικῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων εἶναι τόσον οὐσιώδης ὥστε ταῦτα νὰ μὴ εἶναι ὠραία εἰμὴ εἰς τόπους, ὅπου ὁ οὐρανὸς εἶναι διαρκῶς διανυγῆς. Μεταφέρετε τὴν ἐλληνικὴν ἀρχιτεκτονικὴν εἰς βόρεια κλίματα καὶ ἀμέσως θὰ ἴδατε τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀρχῆς ταύτης, καὶ θὰ ἐνοήσετε διατί, πλὴν ἄλλων, ὁ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τῆς Madeleine ἐν Παρισίοις, δὲν κάμνει τὴν ἐντύπωσιν ἣν κάμνει ἐδῶ καὶ αὐτὴ ἡ Βαυλιάνειος Βιβλιοθήκη. Τοῦτο δὲ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν γλυπτικὴν, καὶ ἀναμφισβητήτως ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου θὰ ἐθαυμάζοτο πλείοτερον ἐδῶ παρὰ εἰς τὴν τετραγώνον καὶ σχετικῶς σκοτεινὴν αἴθουσαν τοῦ Μουσείου τοῦ Λούβρου. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ αἰτία ἐν μέρει τῆς καταπτώσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς τέχνης, διότι οἱ Ῥωμαῖοι γλύπται ἴσως δὲ καὶ οἱ ἐν Ῥώμῃ Ἕλληνες γλύπται, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀποδώσωσι εἰς τὰ ἀγάλματά των τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἔκαμον ταῦτα εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσεπάθησαν νὰ ἐπιτύχωσι ὁμοίον ἀποτέλεσμα διὰ τῆς ἐκτελέσεως πλείοτερον λεπτομερειῶν. Οἱ δὲ ἀρχιτέκτονες πρὸς ἀντιστάθμισιν τοῦ μειονεκτήματος ὃ ἔχουσι τὰ κτίρια τὰ ἐκτιθέμενα εἰς συνήθως νεφελώδη οὐρανὸν ἢ ἀσθενοῦς φωτιστικῆς δυνάμεως ἡλιακὸν φῶς, ἀναγκάζονται νὰ ποικίλωσι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὰς διαφόρους ἐπιφάνειας τῶν κτιρίων διὰ γλυφῶν, αἷτινες εἶναι κατὰ τοσοῦτο λεπτότεραι ἐφ' ὅσον προχωροῦμεν πρὸς βορρᾶν. Ἀπόδειξις δὲ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Notre Dame τῶν Παρισίων, ἥτις κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν παρομοίωσιν γάλλου συγγραφέως, ὁμοιάζει πρὸς τὸ σῶμα ἐντόμου.

Ἐπεταὶ συνέχεια.

ΒΙΚΤΩΡ ΔΟΥΣΜΑΝΗΣ

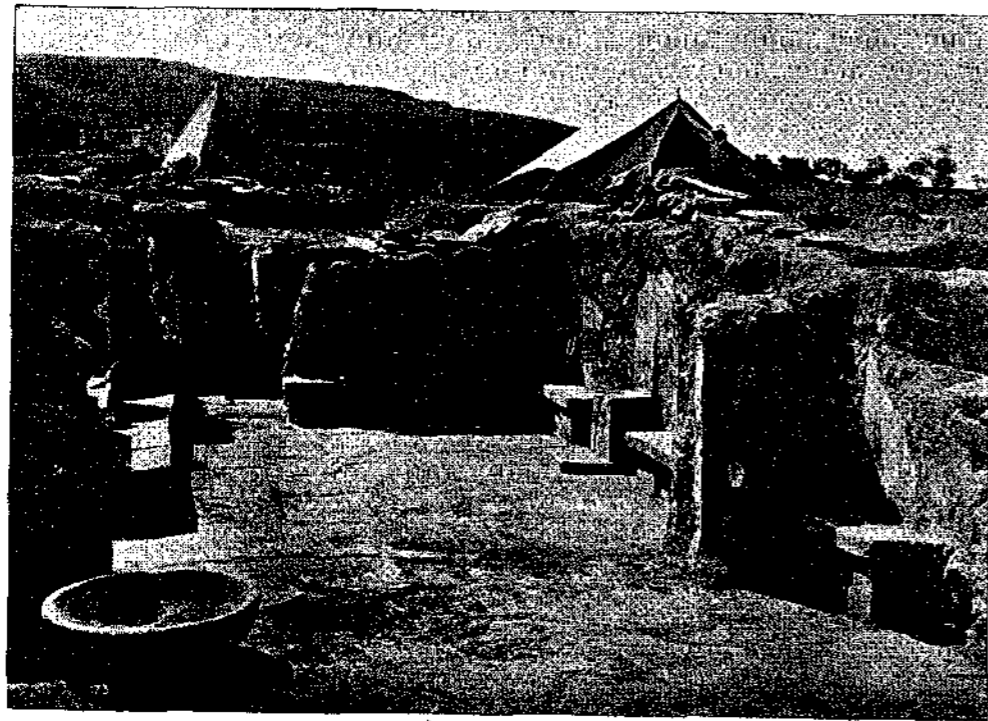
ΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΗΣ ΚΝΩΣΟΥ

Τὴν 28 Νοεμβρίου 1876 ὁ Σλήμαν ἀπέστειλε ἐκ Μυκηνῶν πρὸς τὸν βασιλέα Γεώργιον τῆς Ἑλλάδος τὸ ἐξῆς θριαμβευτικὸν τηλεγράφημα. « Ἀγγέλλω μεθ' ὑψίστης χαρᾶς εἰς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα ὅτι ἀνεύρον τοὺς τάφους, τοὺς ὁποίους ἡ παράδοσις, ἦν ὁ Πανσανίας μᾶς μετέδωκεν, ὥριζεν ὡς τάφους τοῦ Ἀγαμέμνονος, τῆς Κασσάνδρας, τοῦ Εὐρυμέδοντος καὶ τῶν συντρόφων των, οἱ ὅποιοι ἐφρόνεύθησαν διαρκούντος τοῦ γεύματος ὑπὸ τῆς Κλυταιμνήστρας καὶ τοῦ ἐραστοῦ τῆς Αἰγίσθου. Εἰς τοὺς τάφους αὐτοὺς εὗρον ἀμύθητους θησαυροὺς οἱ ὅποιοι μόνον θὰ ἴσθουν εἰς πλήρωσιν μεγάλου μουσείου, τὸ ὁποῖον θὰ εἶνε τὸ μεγαλύτερον τοῦ κόσμου καὶ τὸ ὁποῖον

εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας θὰ προσελκύῃ ἐκατομμύρια περιηγητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἶθε οἱ θησαυροὶ οὗτοι νὰ καταστοῦν ὁ ἀρογῶναιος λίθος μεγάλου ἐθνικοῦ πλοῦτου ».

Τὸ αὐτὸ τηλεγράφημα μὲ τὴν αὐτὴν γραμμένον ὑπερηφάνειαν θὰ ἠδύνατο πρὸ δύο ἐτῶν νὰ στείλῃ ὁ Ἀρθούρος Ἐβανς ἀνευρίσκων καὶ αὐτὸς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μίνωος.

Τῶντι αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Κρήτης ὅσον καὶ αἱ ἀνασκαφαὶ τῶν Μυκηνῶν ἔχουν κατὰ τὸ θεματοῦργόν καὶ τὸ ἀπόροπτον διότι δὲν μᾶς φωτίζουν μίαν ἐποχὴν πιθανῆν τῆς ἱστορίας. δὲν μᾶς ἀποκαλύπτουν ἀπλῶς μνημεῖα τῆς τέχνης ἢ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν πατέρων μας, ἀλλὰ διαπερῶσαι τὸ σκότος τῶν μύ-

Αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Κνωσοῦ. — Ἡ αἴθουσα τοῦ θρόνου.

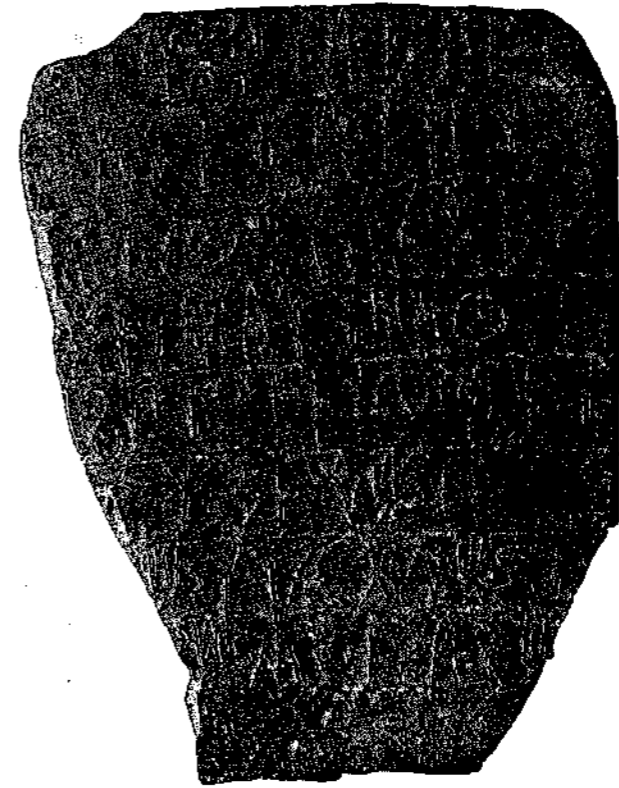
θων, ἐπαληθεύονται παραδόσεις ἀπιθάνους, καὶ αὐτόχρομα μυθιστορικᾶς μᾶς ἀποκαλύπτουν αὐτὴν τὴν ἡὲ τῆς Ἑλλάδος, αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῆς ἱστορίας, αὐτὰ τὰ πρῶτα βήματα τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Σλήμαν ἀποκαλύπτων τοὺς ὑποτιθεμένους τάφους τοῦ Ἀγαμέμνονος ἔθεσε τὴν σφραγίδα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς αὐθεντίας ἐπὶ τοῦ θαυμασίου ἔπους τοῦ Ὀμήρου καὶ μᾶς ἔκαμε νὰ ψάσωμεν μὲ τὰς χεῖρας μας τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ἑλλήνων καὶ μᾶς ἔκαμε νὰ ἐνατενίσωμεν τὸν βασιλέα αὐτῶν τῶν βασιλέων, ὅστις νικήσας τοὺς Τρῶας, ταπεινώσας τὸν Ἀχιλλέα, εὗρε ἐπειτα θάνατον οἰκτρὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας μᾶς γυναικός. Αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ Ἐβανς ἔξ ἄλλου, βαίνουσαι ἀκόμη ἀπωτέρω, μᾶς καθιστοῦν ἀληθῆ ὄχι πλέον τὴν ἐποχὴν τὴν σύγχρονον τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ τὴν

ἐποχὴν ἢ ὁποία εἰς τὸν καιρὸν ἤδη τοῦ Ἀγαμέμνονος ἦτο μυθική, — τὴν ἐποχὴν τῶν πρώτων βασιλέων τῆς νήσου, τὴν ἐποχὴν τῶν πρώτων ἀποικιῶν τῆς Κρήτης, ὅταν ὁ Μίνωος θαλασσοκράτωρ καὶ κυρίαρχος κατασιγάσας τὰς πειρατείας, ἐκαθαρίσας τὴν θάλασσαν, ἐβασίλευε παντοδύναμος ἐπὶ ἐνὸς πολιτισμοῦ καὶ μιᾶς δυναστείας.

Ἡ τύχη τοῦ Ἀρθούρου Ἐβανς ὑπῆρξε ἀληθῶς ἐξαιρετικὴ ἂν ἀναλογισθῇ κανεὶς τί εἰς ὀλίγον χρόνον ἀνεκάλυψεν ἐντὸς τῆς μεγαλονήσου αὐτῆς, ἢ ὁποία, ἀφοῦ ὑπῆρξε θησαυρὸς ἡρωϊσμοῦ, δεικνύεται τώρα καὶ θησαυρὸς κειμηλίων καὶ ἀρχαιοτήτων.

Ἀνασκάψας κατὰ τὰ δύο τρίτα τὸ ἀνάκτορον τοῦ Μίνωος ὁ Ἐβανς, εὗρε ἤδη ὄχι μόνον τὴν αἴθουσαν τοῦ θρόνου, ὄχι μόνον τὰ

Πίναξ γραφῆς γραμμικῆς. — Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Κνωσοῦ.

μεγάλας αιδούσας και τὰ εξαρτήματα τῶν ἀνακτόρων, ἀλλὰ και ὀλόκληρα κιβώτια ἐγγράφων, ὀλοκλήρους σειρᾶς τοιχογραφῶν, διάφορα ἀγγεῖα, διαφόρους γλυπτούς λίθους, πλείστα ἔργα τέχνης και τινὰ ἀγάλματα. Καὶ ἐνῶ ἀκόμη ἔχει τὸ καλλίτερον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἀσκαφόν, ἐνῶ εὐρίσκεται ἐπὶ θύρας νέων εὐρημάτων, μᾶς δεικνύει ἤδη τὸν κρητικὸν πολιτισμὸν ἐν ὅλῃ του τῇ λαμπρότητι, μᾶς ἀποκαλύπτει τὰς ἀρχὰς του και ρίπτει ἀπλετον φῶς εἰς τὴν ἱστορίαν του.

Βεβαίως εἴμεθα ἀκόμη ὀλίγον ἀμαθεῖς πρὸ τῶν θησαυρῶν αὐτῶν. Ἡ μία ἐκπληξὶς τῶν ἀρχαιολόγων διαδέχεται τὴν ἄλλην πρὸ τῶν εὐρημάτων και ἡ μία ἀπορία ἐπακολουθεῖ μίαν ἄλλην ἀπορίαν. Ὁ κ. Ἐβανς εὖρε σειρὰν ὀλόκληρον, βιβλιοθήκην ὀλόκληρον ἐγγράφων, διασωθεῖσαν ἐπὶ ἀπεξηραμένων ὤμων πλίνθων. Ὁλοκληρὸς αὕτη ἡ βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία εὐρίσκειτο εἰς κιβώτια εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ βασιλείου, περιεῖχε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ ἀρχεῖα τοῦ βασιλείου, και ἐπειδὴ ὁ κ. Ἐβανς ἀνεγνώρισεν ὅτι οἱ πλίνθοι αὐτοὶ πλημμυροῦν ἀπὸ ἀριθμούς, ἐβεβαίωσε σχεδὸν ὅτι εὐρισκόμεθα πρὸ τῶν λογαριασμῶν τοῦ Μίνωος, πρὸ τῶν οικονομικῶν ἀρχείων τοῦ κράτους. Ἄλλ' ὀπωσδήποτε ἡ κρητικὴ γλῶσσα, ἡ πρωτογενὴς αὕτη ἑλληνικὴ, μᾶς ἀπομένει ἀινγιματώδης και περιμένει και αὕτη τοὺς ἐξηγητὰς και τοὺς ἀναγνώστας της. Ὁλη ἡ ἱστορία τῆς Κρήτης εὐρίσκειται πρὸ ἡμῶν και μολαταῦτα οὔτε μίαν λεπτομέρειαν αὐτῆς δὲν δυνάμεθα ἀκόμη νὰ διῶμεν.

Τὸ αὐτὸ μυστήριον περικαλύπτει τὰς τοιχογραφίας μὲ τὰ ὠραῖα συμπλέγματα τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐνδεδυμέναι μὲ θαυμασίας μῦδας τὰς ὁποίας θὰ ἐξελάμβανε κανεὶς ὡς σημερινὰς, μὲ κομμώσεις περιτέχνους, μὲ ἐσθῆτας εὐρείας, μὲ κομψὰ περιόρνια, ἀτενίζον τὴν θάλασσαν και συνομιλοῦν μεταξὺ των. Ἡ αὕτη ἄγνοια ἀποδόσεως μᾶς συμβαίνει μὲ τὸ ἀνάγλυφον ἐκεῖνο ἐκ στοῦκου τὸ ὁποῖον ὁ Ἐβανς εὖρε ἐστεμμένον ἀλλ' ἀνευ κεφαλῆς. Ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα μᾶς ἀπομένουν ἀκόμη ἀνεξήγητα, κρατοῦν ἕνα γοητευτικὸν μυστήριον και οἱ ἀρχαιολόγοι ὑποθέσεις μόνον διακινδυνεύουν ἐπ' αὐτῶν χωρὶς τίποτε νὰ δύνανται νὰ βεβαιώσουν.

Ὅπως δὴποτε αἱ ὑποθέσεις ἀφθονοῦν και πολλαὶ ἀπὸ αὐτὰς φαίνονται ἰδιαίτερος βᾶσιμοι. Ὁ κ. Ἐβανς ὅστις μετὰ βεβαιότητος πλέον ἀπέδωκε τὸν μῦθον τοῦ Μινωταύρου εἰς

τὸ πολυδαίδαλον αὐτὸ μέγαρον, τὸ ὁποῖον ἀνεσκαψε, εὖρε συγχρόνως εἰς τοὺς δακτυλιόλιθους τῆς Κνωσοῦ και εἰς τὰς τοιχογραφίας, πολλὰ τεκμήρια ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγει ὅτι ἐτελοῦντο ταυρομαχίαι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Εἰς γλυπτὸς λίθους τῆς Κνωσοῦ εὐρέθησαν τρώντι παραστάσεις ταυρομάχων εἰς τὰς ὁποίας και νεάνιδες μάλιστα παλαιούσαι μὲ ταύρους ἀπαντῶνται. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ κ. Ἐβανς ἀπέδωκεν εὐλόγως τὸν μῦθον τῶν ἐπτὰ παρθένων και τῶν ἐπτὰ νέων, οἱ ὁποῖοι ἐξ Ἀθηνῶν ἀπεστέλλοντο πρὸς βορᾶν τοῦ Μινωταύρου, εἰς τὰς ταυρομαχίας αὐτάς, και ἡ ἐξήγησις του μολονότι δὲν φέρει τὴν πλήρη σφραγίδα τῆς βεβαιότητος, εἶνε ἑλκυστικὴ και δυνάμεθα ἀπὸ σήμερον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὅλος ὁ τερατώδης αὐτὸς μῦθος τοῦ θηρίου τῆς Κρήτης, ὁ ὁποῖος ἐτρόμαξε γενεὰς Ἑλλήνων, ἐστηρίζεται ἐπὶ τῶν ταυρομαχιῶν αὐτῶν αἱ ὁποῖαι διεσκέδαζον αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ τὸν Μίνωα και τοὺς ὑπηκόους του.

Ὅπωσδήποτε ἐνόσφ ἡ περιέργος γραφὴ τὴν ὁποίαν εἰς τόσα ἀφθονα ἐγγράφα ἀνεῦρεν ὁ κ. Ἐβανς και τῆς ὁποίας ἐν ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα δείγματα παρέχομεν εἰς εἰκόνα δὲν ἀναγνωσθῆ, ἐνόσφ ὅλα τὰ δοκουμένα τὰ εὐρεθέντα και τὰ ἀνευρεθησόμενα δὲν διαλευκανθῶσι, πολὺ σκότος και πολλὴ ἀμφιβολία θὰ περικαλύπτει τὴν ἐποχὴν αὕτην τὴν ἀπωτάτην τοῦ Μίνωος.

Ὅπωσδήποτε αἱ σπουδαιόταται και θαυματουργαὶ ἀνασκαφαὶ τῆς Κνωσοῦ φωτίζουν ἀρκετὰ εἰς τὰς γενικὰς γραμμὰς τὴν ἀπωτάτην ἱστορίαν τῆς Κρήτης και τῆς Ἑλλάδος και μᾶς ἀποκαλύπτουν ὅτι πολὺ πρὶν τῆς ἀκμῆς τῶν Μυκηνῶν, πολὺ πρὶν τοῦ Ἀγαμέμνονος και τοῦ μυθολογομένου Τρωϊκοῦ πολέμου ὑπῆρχε και ἄλλος πολιτισμὸς, κέντρον ἔχων τὴν Κνωσόν, ὅστις ἔχαιρε ἀκμῆς ἴσης και ἀνωτέρας πιθανῶς τοῦ Μυκηναίου. Εἰς τὸν πολιτισμὸν αὐτὸν ἡ γραφὴ ἦτο γνωστὴ μολονότι ὁ Κάδμος δὲν εἶχε γεννηθῆ ἀκόμη. Εἰς τὸν πολιτισμὸν αὐτὸν ἡ τέχνη εὐρίσκειτο εἰς τὴν ἀκμὴν και παρεῖχε δείγματα ζωγραφικῆς και γλυπτικῆς μὴ στερούμενα ποιᾶς τινὸς τελειότητος. Αἱ τοιχογραφίαι τῆς Κνωσοῦ, τὸ ἀνευρεθὲν ἀπὸ τὸν κ. Ἐβανς ἀγάλμα, οἱ γλυπτοὶ λίθοι μᾶς δεικνύουσι μίαν τεχνοτροπίαν ὁμοιάζουσαν πολὺ μὲ τὴν Μυκηναϊκὴν, και μαρτυροῦσαν ὅτι οἱ ὑπήκοοι τοῦ Ἀγαμέμνονος εἶχον ὀρισμένως μαθητεύσει ὑπὸ τοὺς ὑπη-

κόους τοῦ Μίνωος. Ὁ κ. Ἐβανς μάλιστα, προχωρῶν ἀπωτέρω, ἰσχυρίζεται ὅτι τὰ ἀγγεῖα τοῦ Βαφειοῦ, τὰ θαυμάσια αὐτὰ δείγματα τῆς τέχνης τῶν Μυκηναίων, κατεσκευάσθησαν εἰς ἐργοστάσιον τῆς Κνωσοῦ και ὀφείλονται εἰς Κρήτας καλλιτέχνας.

Ἐνα λοιπὸν πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, περιστοιχιζόμενον ἀπὸ πολυτέλειαν, ἔχοντα πολλὰ κοσμήματα τέχνης. ἐν βασιλείον διοικούμενον μὲ ἀκρίβειαν ἰδιαίτερον, μὴ στερούμενον πλοῦτου και χλιδῆς, ἐν βασιλείον εἰς τὸ ὁποῖον αἱ γυναῖκες ἐνεδύοντο πολυτελῶς, οἱ βασιλεῖς ἐφόρουσαν στέμματα μὲ ἀνθη κρίνου και ἐκράτουσαν ἀρχεῖα και προὑπολογισμοὺς— αὐτὰ τὰ ἀπρόοπτα μᾶς ἀποκαλύπτουν αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Κνωσοῦ.

Καὶ τόρα εἰς ποίαν ἐποχὴν νὰ ἀναγάγη κανεὶς τὸν πολιτισμὸν αὐτὸν και πῶς νὰ χρονολογήσῃ τὰ βασιλεία τοῦ Μίνωος;

Καὶ τὸ αἶνιγμα αὐτὸ χάρις εἰς τὰ αἰγυπτιακὰ μνήματα, τὰ ὁποῖα εὖρε ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων ὁ κ. Ἐβανς, και τὰ ὁποῖα ἀνάγονται εἰς ἕνα

βασιλέα τῆς δωδεκάτης δυναστείας, διαλευκάνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον.

Κατὰ τὰς ὑποθέσεις και τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ κ. Ἐβανς, δύνата κανεὶς νὰ ἀναγάγη τὴν πηγὴν τοῦ κρητικοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν δωδεκάτην δυναστείαν τῆς Αἰγύπτου, τρεῖς χιλιάδας ἔτη περίπου πρὸ Χριστοῦ, τὴν δὲ ἀκμὴν τῶν βασιλείων τοῦ Μίνωος και τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀνακτόρου εἰς τὰς εἰσβολὰς τῶν Ἰξῶς ἡ ποιμένων βασιλέων ἐξακόσια δηλαδὴ ἔτη βραδύτερον και τετρακόσια περίπου πρὸ τοῦ μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Ἰσχυρὰ πυρκαϊᾶς, δῆλώσεως και βιαιοτήτων δεικνύουν ὅτι και τὰ ἀνάκτορα τῆς Κρήτης, ὅπως και τὰ τῶν Μυκηνῶν, κατεστράφησαν τραγικῶς, και ὅτι μία πυρκαϊᾶ ἐφώτισε τὸ τέλος τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Μίνωος και τὸ τέλος τῆς ἀκμῆς τῆς Κνωσοῦ. Ποῖος ὑπῆρξεν ὁ νικητὴς, ποῖος ὑπῆρξεν ὁ καταστροφεὺς πρὸ τοῦ ὁποῖου ἡ κοσμοκρατεῖρα μεγαλόνησος ἔκαψε τὸν ἀγῆνα, δὲν γνωρίζομεν, δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν και δὲν θὰ μάθωμεν ἴσως ποτὲ

ΝΙΚΙΑΣ Ο ΕΞ ΥΑΚΙΝΘΩΝ

ΟΠΩΣ ΑΓΑΠΑΤΕ

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ Ε

Εισέρχονται ὁ Σιάβιος καὶ ἡ Φοίβη εἰς τὸ δάσος.

ΣΙΑΒΙΟΣ

Μὴν περιπαίξῃς,
Φοίβη μου γλυκειά.
Πῆς κάλλιο πῶς δὲν μ' ἀγαπᾷς
Μὰ μὴν τὸ λὲς μὲ πίκρα.
Κι οἱ δῆμοι ἀκόμα αὐτοὶ
— Τὸ ξέρεις πῶς οἱ θάνατοι
Σκληραίνουν τὴν καρδιά τους —
Πάντα ζητοῦν συγχώρησι
Πρὶν πέσῃ τὸ λεπίδι·
Εἶσαι σκληρότερη ἐσὺ
Ἀκόμη κ' ἀπ' ἐκείνους
Ὅπου πεθαίνουν καὶ ποῦ ζοῦν
Ἀναμειοῦς στὸ αἶμα;

Εἰσέρχονται ἡ Ροζαλίνα, μετμημεμένη εἰς ἄνδρα,
ἡ Κελία καὶ ὁ Κορίνος, ἀπισθευ.

ΦΟΙΒΗ

Δὲν θελω δῆμιός σου νὰ γενῶ,
Κι ὄλο καὶ φεύγω μακριὰ
Κακὸ νὰ μὴ σοῦ κάμω.
Τὰ μάτια μου, πῶς σφάζουνε
Ἀδιάκοπα μοῦ λές.
Ἰδέα εἶνε νόστιμη,
Κι ἀληθινὰ σωστή,
Τὸ πρᾶγμα τὸ ἀβρότατο
Κι δλόγλυκο, τὸ μάτι,
Ποῦ καὶ στὴ σκόνῃ ἀκόμα μπρὸς
Τὰ βλέφαρά του κλείνει,
Νὰ τὸ καλοῦνε τύραννο,
Δῆμο, φονιά.
Ματιὰς σοῦ ρίχνω ἄγριες,

Μὲ τὴν καρδιά μου δλη.
Ἄν ἴσως καὶ τὰ μάτια μου
Μποροῦνε νὰ πληγώσουν,
Ἄς σὲ σκοτώσουν τώρα.
Γιὰ κάμε πῶς λιποθυμῆς,
Κάμε πῶς πέφτεις χάμου.
Ἢ κ' ἂν δὲν ἤμπορῆς,
Γιὰ τοῦ Θεοῦ τὴ χάρι!
Μὴν ψεύδεσαι, καὶ κοπανᾷς,
Τὰ μάτια μου πῶς σφάζουν.
Δεῖξε μου τώρα τὴν πληγὴ
Ποῦ σοῦκαμαν τὰ μάτια.
Μὲ τὴ βελόνα κ' ἂν ξυσθῆς,
Κάποια πληγὴ θὰ μείνῃ.
Σὲ βοῦρλα πάνω ἂν ξαπλωθῆς
Τὰ βοῦρλα τὴν εἰκόνα των
Στὸ χέρι σου θ' ἀφήσουν.
Μὰ νά, τὰ μάτια τώρα
Ἐπάνω σου τὰ κάρφωσα
Καὶ μήτε — εἶμαι βέβαιη —
Τὰ μάτια ἔχουν δύναμι
Πληγὲς νὰ προξενοῦνε.

ΣΙΑΒΙΟΣ

Ἀγαπητὴ μου Φοίβη, ἐὰν ποτέ,
— Καὶ τὸ ποτὲ ἴσως κοντὰ νὰ εἶνε —
Σὲ μάγουλο δλόδροσο
Τὸν ἔρωτ' ἀντικρύσης,
Θὰ καταλάβῃς τότε
Πόσες πληγὲς ἀφίνουνε
Τ' ἄθώρητά του βέλη.

ΦΟΙΒΗ

Ἄλλ' ὅσο νᾶρθη ὁ καιρὸς,
Κοντὰ ἐσὺ νὰ βροιάκεσαι
Καμμιὰ δὲν εἶνε ἀνάγκη.
Κι ὅταν θὲ νᾶρθη πάλι,

Περίπαίξέ με ἀδιάκοπα.
Μὴ λυπηθῆς καθόλου,
Ὅπως κ' ἐγὼ
Δὲν σὲ λυποῦμαι τώρα.

ΡΟΖΑΛΙΝΔΑ

Μὰ καὶ γιατί, παρακαλῶ;
Μητέρα ποιά νὰ σ' ἔκαμε
Ποῦ τόσο δείχνεις περηφάνια
Καὶ τόσο περιφρόνησι
Σ' αὐτὸν τὸν δυστυχῆ;
Κι ἂν ἔχῃς κάποια εὐμορφιά
— Δὲν βλέπω δὰ καὶ τόσο,
Ποῦ νὰ μπορῆς καὶ δίχως φῶς
Νὰ πᾶς νὰ κοιμηθῆς —
Πρέπει γι' αὐτὸ περήφανη
Καὶ ἀσπλαγχνή τάχα νὰ εἶσαι;
Ἄ! τί σημαίνουν δ' αὐτὰ;
Τι μὲ κοιτάζεις ἔτσι;
Δὲν βλέπω τίποτε σ' ἐσὲ
Πλειότερο νᾶνε, ἀπ' ὅ,τι
Ἢ φύσις δίνει στὰ κοινὰ
Κατασκευάσματά της.
Πήγαινε πίσω, Σατανᾶ.
Νομίζεις κ' ἔβαλε σκοποῦ
Κι ἐμὲ νὰ σαγηνέγῃ.
Περήφανη κυρία μου,
Αὐτὸ μὴν τὸ ἐλπίζῃς.
Ὅσο κ' ἂν ἔχῃς μαῦρα
Τὰ φρόδια τὰ κατὰμυρα,
Τὰ μάγουλά σου κρέμα,
Μετὰξί φῖνο τὰ μαλλιά
Καὶ κρύσταλλα δλόμυρα
Αὐτὰ τὰ μαῦρα μάτια,
Δὲν εἶνε γιὰ τὰ βρόγια σου
Ὅ ἔρωτάς μου, ἔχι·
Βοσκέ ἐσὺ, λεγόμενα,
Γιατὶ αὐτὴν ν' ἀκολουθῆς
Σὰν τῆς νοτιᾶς τὸ σύννεφο
Ποῦ τρέχει μὲ τὸν ἄνεμο
Καὶ φέρνει τὴ βροχὴ;
Ὡσὰν ἐσὲ κοντοὶ
Τὸν κόσμον ἐγεμίσανε
Μὲ ἀσχημα παιδιά.

Ἐσὺ τὴν κολακεύεις,
Καὶ ὄχι ὁ καθρέφτης της,
Καὶ ἐξ αἰτίας ἀπὸ σὲ
Τὸν ἑαυτὸ της βλέπει
Πολὺ πειὸ εὐμορφότερο
Παρ' ὅσον εἶνε ἀλήθεια.
Περήφανη κυρία μου,
Ἔλα στὰ σύγκαλά σου,
Γονάτισε, πῆς φχαριστῶ
Πῶς ἄνθρωπος εὐρέθηκε
Καλός, νὰ σ' ἀγαπήσῃ.
Γιατὶ, σὰν φίλη,
Σοῦ τὸ λέω σὶ αὐτὶ σου μυστικά,
Πούλησε, τὴν περίστασι σὰν ἡρῆς.
Δὲν εἶσαι νὰ σὲ τρυφεροῦν
Εἰς τὰ παζάρια μέσα.
Ζήτησε καὶ συγχώρησι,
Ἀγάπῃς τον,
Τὴν προσφορὰ του δέξου,
Γιατὶ ἡ περηφάνια,
Ὅπου δὲν εἶνε εὐμορφιά,
Εἶνε μεγάλο λοῦσο.
Δικὴ σου πάρε την, βοσκέ,
Καὶ χαίρετε κ' οἱ δύο.

ΦΟΙΒΗ

Νέε μου γλυκέ,
Γιὰ χρόνια μάλωνέ με.
Μ' ἀρέσουν περισσότερο
Καὶ τὰ μαλώματά σου,
Ἀπὸ τὰ λόγια τὰ γλυκὰ
Αὐτοῦ ἐδῶ τ' ἀνθρώπου.

ΡΟΖΑΛΙΝΔΑ

Αὐτὸς ἐρωτεύθηκε μὲ τὴν ἀσχημά σου,
καὶ αὐτὴ μὲ τὸν ἰδικό μου τὸ θυμὸ. Ἐὰν εἶνε
ἔτσι, ἐνόσω ποῦ ἀπαντᾷ μὲ ἄγριες ματιὰς, θὰ
τὸν κάνω καὶ ἐγὼ τ' ἀλατιῶ μὲ τὰ λόγια μου.
Τι μὲ κοιτάζεις ἔτσι;

ΦΟΙΒΗ

Κακὸ κανένα δὲ σοῦ θέλω.

ΡΟΖΑΛΙΝΔΑ

Παρακαλῶ, μ' ἐμὲ
Νὰ μὴν ἐρωτευθῆς.

Είμαι πιστή ἐγώ,
Σὺν ὄρκῳ μεθυσιμένου.
Ἐπειτα δὲν σὲ ἀγαπῶ.
Τὸ σπῆτι μου — ἀν' θέλης νὰ γνωρίσης —
Εἶνε ἐδῶ κοντά,
Σ' ἐκείνες μέσῃ τῆς ἐλθῆς.
Θέλεις νὰ ἐλθῆς, ἀδελφῆ;
Βοσκέ, τὰ δυνατὰ σου βάλε.
Ἐλ' ἀδελφῆ,
Καὶ σύ, ὦ βοσκοπούλα,
Κύταχ' τον πεῖδ' γλυκὰ.
Περὶ φανῆ μὴν εἶσαι.
Ὁ κόσμος ὄλος ἀν' σὲ δῆ,
Κανένας δὲν θὰ γελαστήῃ
Ὅσον αὐτός, σὰ μάτια.
Ἐλα, σὰ πρόβατά μας πᾶμε.

Ἐξέρχονται ἡ *Ροζαλίδα*, ἡ *Κελία* καὶ ὁ *Κορίνος*.

ΦΟΙΒΗ

Ὁ νεαρό μου ποιητῆ,
Μεγάλο λόγο εἶπες.
Ποῖός τάχα ἀγάπησε ποτέ,
Ἀγάπη ἀν' δὲν ἐνοιώσεν
Ἀπ' τῆ ματιὰ τὴν πρώτη;

ΣΙΒΑΙΟΣ

Φοίβη γλυκεῖα.

ΦΟΙΒΗ

Σίβιε, τί λές;

ΣΙΒΑΙΟΣ

Φοίβη γλυκεῖα, λυπήσου με.

ΦΟΙΒΗ

Τὴ λύπη μου, τὴν ἔχεις.

ΣΙΒΑΙΟΣ

Ὅπου εἶνε λύπη, καὶ παρηγοριά.
Κι' ἂν ἴσως καὶ λυπήθηκες
Τὸν πόνο τῆς ἀγάπης,
Ἀγάπη δόσε μοναχά,
Καὶ νὰ, ἀμέσως σβύσθηκε
Κι' ὁ πόνος καὶ ἡ λύπη.

ΦΟΙΒΗ

Τὴν ἔχεις τὴν ἀγάπη μου,
Τι, δὲ σοῦ φθάνει αὐτό;

ΣΙΒΑΙΟΣ

Ἐσένα θέλω νᾶχω.

ΦΟΙΒΗ

Αὐτὸ πολὺ σοῦ πέφτει.
Ἦτανε, Σίβιε, καιρὸς
Ἐσένα ποῦ μισοῦσα,
Κι' εἶναι ὁ καιρὸς τοῦ ἔρωτος
Ἀκόμη μακρὰ.
Μὰ ἀφοῦ τὰ λὲς τόσο γλυκὰ
Τὰ λόγια τῆς ἀγάπης,
Ἐλα κοντά μου κάθισε,
Θὰ σοῦ ζητήσω κἄτι.
Μὴν θέλῃς ὅμως πληρωμὴ
Νὰ πάρῃς περισσότερη
Ἀπ' τὴ χαρὰ ποῦ σοῦ δῶκα
Νὰ σοῦ ζητήσω κἄτι.

Μετῆρσις ΚΙΜΩΝΟΣ ΠΡΙΝΑΓΗ

ΣΑΙΞΠΗΡ

ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΝ

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ κατηγοροῦν πλὴν τῶν ἄλλων τοὺς εἰδωλολάτρῃς ἡμῶν προγόνους, ὅτι οὐδ' αὐτὸν τὸν θάνατον κατώρθωσαν νὰ παραστήσωσι φοβερὸν ἢ τοῦλάχιστον σοβαρὸν, ἀλλ' εἰκόμισαν αὐτὸν ὑπὸ τὴν μορφήν κοιμωμένου ἐφήβου, ἀδελφοῦ τοῦ Ὑπνου καὶ πρωτεξαδέλφου τοῦ Ἀδωνίδος καὶ τοῦ Ναρκίσσου. Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω ἂν ἦναι ἡ μομφὴ δικαία, ἀλλὰ παρατηρῶ μόνον ὅτι τοὺς Ἕλληνας ἐμυμήθη κατὰ τοῦτο ἡ ἔνδοξος πλειὰς τῶν χριστιανῶν τεχνιτῶν τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ μετ' αὐτὴν ὁ πολὺς Κανόβας, τοῦ ὁποίου τὰ ἐπιτάφια μάρμαρα ἐμπνέουσιν αἰσθημα οὐχὶ βεβαίως πένθιμον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὁμοιάζον τὸ κατέχον τὸν Πυγμαλίωνα, ὅτε ἠγωνίζετο νὰ μεταβάλλῃ εἰς ζῶσαν σάρκα τὸν λίθον τῆς ὑπ' αὐτοῦ φιλοτεχνηθείσης Ἀφροδίτης. Τὸ δὲ περιεργότατον εἶναι, ὅτι κατ' αὐτοὺς τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνας, ὅτε πολὺ περισσότεροί ἦσαν οἱ συνδέοντες τὸν θάνατον πρὸς ἰδέας, ἱκανὰς νὰ οὐδώσωσι τὰς τρίχας, οὐχὶ πρὸς ὕπνον. ἀνάπαυσιν ἢ γῆν ἑλαφρὰν, ἀλλὰ πρὸς ἐμφάνισιν ἐνώπιον φοβεροῦ δικαστηρίου καταδικάζοντος τὰ ἐννέα τοῦλάχιστον δέκατα τῶν κρινομένων εἰς αἰώνιον κλαυθμὸν καὶ βρυγμὸν τῶν ὀδόντων ἐν τόλῳ « ὅπου εἶναι ἄσβεστον τὸ πῦρ καὶ ἀτελεύτητος ὁ σκόληξ », οὐδὲ τότε κατώρθώθη νὰ ἐξεικονισθῇ ὁ θάνατος ὡς πράγματι φοβερός, ἀλλὰ μόνον ὡς τι ἀπαίσιον, ἀλλόκοτον, μυσερὸν ἀλλὰ συγχρόνως καὶ κἄπως γελοῖον. Τὸ φαλακρὸν κρανίον, αἱ κεναὶ κόγχαι τῶν ὀφθαλμῶν, οἱ μακροὶ ὀδόντες, ἡ στάσις καὶ αἱ χειρονομίαι τοῦ δραπανηφόρου μεσαιωνικοῦ σκελετοῦ, δὲν στεροῦνται καὶ δυνάμειος τινὸς κωμικῆς, ἥτις πολὺ καταφανεστέρα ἢ τὰς εἰκόνας καὶ τὰ ἀνάγλυφα ἦτο εἰς τὰ λαϊκὰ ψαλμωδήματα, τὰς παρατάξεις καὶ τὰς τελετὰς κατὰ τὰ μνημόσυνα τῶν νεκρῶν. Ταῦτα, ὅσον δήποτε καὶ ἂν ἐνθυμίζωσι τὴν ἀνεύκαλητον πάντων ἡμῶν εἰς θάνατον καταδικην, οὔτε σήμερον οὔτε ἄλλοτε, οὔτε παρ' ἡμῖν οὔτε ἄλλαχού φαίνονται ὑπάρξαντα καθ' ὑπερβολὴν θρηνώδη. Πάντες βεβαίως φοβοῦνται τὸν θάνατον ἢ καὶ τὰ μετ' αὐτόν, ἀλλὰ

κατὰ παράδοξον ἀντίφασιν τὸ φοβερὸν τοῦτο φάντασμα δὲν φαίνεται συνειθίζον νὰ ἐνοχλήῃ ἡμᾶς κατὰ τὴν ἐνιαύσιον ἡμῶν ἐν σώματι μεταβάσιν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν νεκρῶν.

Ὑπὸ τοιούτων κατειχόμενῃ σκέψεων ἀνερχόμενος τὸ τελευταῖον Ψυχосάββατον τὸν ἀνήφορον τὸν ἄγοντα εἰς τὴν κατοικίαν τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐορταζόντων. Ὁ καιρὸς ἦτο ὠραῖος καὶ οἱ προσκυνηταὶ ἀπηλλαγμένοι καὶ ἀπὸ τὰ τέσσαρα συνήθη ἀθηναϊκὰ βασανιστήρια, τὴν κόριν, τὸν βόρβορον, τὸν ἀδυσώπητον ἥλιον καὶ τὸν παγερὸν βορρᾶν. Νεφύδρια γαλακτοχόρα ἐταξείδεινον εἰς τὸν γαλανὸν αἰθέρα καὶ ἡ πρώτη τοῦ ἔτους χλόη ἐπρασίειν ἤδη τοὺς λόφους καὶ τοὺς ἀγρούς. Ταῦτα συνετέλουν βεβαίως νὰ καταστήσωσι τὴν πανηγυριν φαιδρύτεραν. Πανηγυρις τῷ ὄντι καὶ οὐδὲν ἄλλο ἦτο τὸ προσκύνημα ἐκείνο τῶν νεκρῶν. Ἐλειπον μὲν τὰ νταούλια καὶ οἱ χοροὶ, ἀλλ' οὔτε ἡ συνώθησις, οὔτε ἡ ζωηρότης, οὔτε ὁ γέλως, οὔτε τὰ ἐπὶ τοῦ χορτοφραγοπότια, οὔτε πρὸ πάντων τὰ στολίδια. Σπανίως ἔτιχε νὰ συναντήσω εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης πλουσιωτέραν ἐκθεσιν ἐορτασίων φουστανίων. Πολλὰ προτρέχουσαι ἴσως τῆς ἐποχῆς εἶχον θεωρήσει πρέπον νὰ ἐπιδείξωσι τὰς ἑαρινὰς αὐτῶν στολάς, πρὸ πάντων τὰς διακρινομένας διὰ τὴν ζωηρότητα τοῦ χρώματος, καὶ τοὺς πλούς αὐτῶν νὰ μεταβάλλωσιν εἰς κήπους ἀνθοβορθεῖς. Ὅπως δὲ μὴ ὑστερῶσι κατὰ τὴν ἀνθηρότητα καὶ αἱ παρειαί, ἔλαβον αἱ πλείσται τὴν πρόνοιαν νὰ καταστήσωσι καὶ ταύτας ἐφαμίλλους πρὸς τὴν πορφύραν τῆς παπαρούνας. Ὑπήρχον μὲν ἴσως ἐν τῷ πλήθει καὶ τινες μαυροφοροῦσαι, ἀλλ' αὐταὶ ἐν μέσῳ τῶν χρωμάτων τῆς ἰριδος παρήρχοντο ἀόρατοι ὡς αἱ κηλίδες τοῦ ἡλίου.

Ἡλιόλουστος καὶ πανηγυρικὴ ἦτο καὶ τοῦ νεκροταφείου ἡ ὄψις. Καὶ αὐταὶ αἱ κυτάρισσοι σειόμεναι ὑπὸ ἑλαφροῦ φυσήματος, ἐκυπτον ἐπιχαρίτως πρὸς ἀλλήλας ὡσεὶ ἐκρυφομίλων. Ἀνεμυγνύετο μὲν ἐνίοτε μετὰ τοῦ ἀρώματος τῶν ἐπιταφίων ἀνθοδεσμῶν καὶ ἑλαφρὰ ὑπνόουα λιβάνου, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια με ἀναγκά-

ζει νὰ ὁμολογήσω, ὅτι περὶ τοὺς γυναικίους ὀμίλους, ἂν μάλιστα ὑπῆρχον μεταξύ αὐτῶν καὶ κοιμῆται τινες φεσοφόροι, ἐπεκράτει ὅπως εἰς τοὺς δημοσίους χοροὺς καὶ εἰς τὰς ἀμάξας τοῦ τροχιοδρόμου κατὰ τὰς Κυριακὰς, ἡ βαρεῖα ὁσμὴ τοῦ προστύχου γερμανικοῦ μόσχου. Ἀναλόγου ποιότητος μοὶ ἐφάνησαν καὶ τὰ μετὰ τῶν περιστοιχούντων τὰς κυρίας ἐργολάβων ἀνταλλάσσόμενα μειδιάματα, τρυφερὰ βλέμματα καὶ γλυκοσαλιάσματα. Κρίνων τις ἐκ τῆς φυσιογνωμίας καὶ τοῦ ἤχηρου γέλωτος, ἐκλινενὰ πιστεύσῃ, ὅτι οἱ διάλογοι αὐτῶν οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ἀνάμνησις καὶ συνέχεια τῶν πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Variétés φιλοφρονήσεων. Ἀλλὰ καὶ ὑπερβολικὴ ἀπαίτησις θὰ ἦτο ν' ἀλλάξωσι τόσοι ταχέως κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ ἡμερολογίου τῶν ἀνθρώπων αἱ διαθέσεις καὶ ὁρέξεις. Προχθὲς ἀκόμη ἐν δειπνοῖς, χοροῖς καὶ μουσικαῖς ὄργανοις ἐψάλλον ὕμνος εἰς πάσαν ἐπίγειον ἀπόλαυσιν καὶ ἡδυπάθειαν καὶ οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος, ὅπως μὴ ἐξακολουθήσωσι κατεχόμενοι ὑπὸ τῶν αὐτῶν πόθων καὶ ὑπὸ τὰς κυπαρίσσους τοῦ νεκροταφείου, ἀλλ' ἀπεναντίας πρόσθετος λόγος ὅπως ἀναλογιζόμενοι τὴν βραχύτητα τοῦ βίου ἀνακράζωσι μετὰ τοῦ ἐκκλησιαστοῦ: «Φάγωμεν, πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.»

Πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν ἔτυχε νὰ παρευρεθῶ κατὰ τὸ Ψυχασάββατον ἢ τὴν Fête des morts, ὡς λέγεται ἐν Γαλλίᾳ ἢ ἐπὶ δύο συνεχεῖς ἡμέρας μετάβασις τοῦ λαοῦ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν νεκρῶν. Μέγα πλῆθος Παρισινῶν συνωθεῖτο εἰς τὸ ἀπέραντον νεκροταφεῖον τοῦ Père Lachaise οἱ δὲ ὄμιλοι, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἦσαν πολὺ πυκνότεροι περὶ τὰ μνημεῖα τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν ἢ καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ πρὸ πάντων μ' ἐξέπληξεν ἡ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Ἑλλάδα

ποικιλία τῶν μέσων, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἐκεῖ ἢ παρατεινομένη καὶ πέραν τοῦ τάφου προσέλευσις τῆς προσοχῆς καὶ τῆς εὐνοίας τοῦ πλήθους. Ἐνῶ παρ' ἡμῖν ἡ δημοτικότης εἶναι ἀποκλειστικὸν νόημα μόνων τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ ἰδίως τῶν πρωθυπουργῶν, ἐν Γαλλίᾳ διανέμεται μετ' ἰσότητος μετὰ πάντων τῶν κλάδων τῆς ἀνθρωπίνης ὑπεροχῆς, οὐδενὸς ἀδικουμένου. Οὐχὶ ἀραιότεροι οὐδ' ὀλιγώτεροι θερμοὶ τῶν παρὰ τοὺς τάφους τῶν ἐξόχων πολιτευτῶν ἦσαν οἱ εὐχόμενοι πρὸ τοῦ μνήματος τῶν εἰς τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας ἢ τὰς τέχνας διακριθέντων, τοῦ Βελλίνι, τοῦ Chopin, τοῦ Richat, τοῦ Gericault, τοῦ Girodè, τοῦ Καζιμίε Delavigne, τοῦ Chénier καὶ τῶν ἄλλων. Οὐδὲ παρεβλέποντο οἱ ἥρωες τῆς σκηνῆς, ὁ Τάλμας, ἡ Duchesnois καὶ ἡ κυρία Mars. Ἐν τοῖς παραπλεύροισι κειμένοις τάφοις τοῦ Ροσχίλδ καὶ τῆς Ραχὴλ συνωθεῖτο περισσώτερος κόσμος, καὶ πλείονες ἐσωρεύοντο ἀνθοδέσμαι παρὰ τὸν τῆς μεγάλης τραγωδοῦ. Ἄλλ' ἐκ τῶν διαγκωνιζόμενων κατὰ τὸ Ψυχασάββατον ἐν τῇ ἡμετέρῃ νεκροταφείῳ, ὀλίγοι, πιστεῖω, ἐγνωρίζον ποῦ ἀναπαύονται ὁ Ἀσώπιος, ὁ Κοιμανούδης, ὁ Ζαλακώστας, οἱ Σούτσοι ἢ ὁ Παράσχος. Οἱ μόνον ἀξιούμενοι τῆς προσοχῆς τοῦ κοινοῦ τάφοι εἶναι οἱ τῶν πρωθυπουργῶν καὶ δύο ἢ τριῶν βαθυπλούτων τραπεζιτῶν. Οὐδόλως ἀμφισβητῶ τὰς πρὸς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας τῶν πολιτικῶν ἡμῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ὁ κυριώτατος λόγος τῆς δημοτικότητος αὐτῶν ὀλίγον ἴσως διαφέρει τοῦ τῶν χρηματιστῶν. Ὅπως οἱ τραπεζίται οὕτω καὶ οἱ πρόεδροι τῶν κυβερνήσεων ἐλκίσουσιν τὸ κοινὸν ἐνδιαφέρον ὡς ἔχοντες τὴν ἐντολὴν τῆς εἰς τοὺς Ἕλληνας διανομῆς ἑκατὸν κατ' ἔτος ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

E. ΡΟΙ-ΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΤΡΟΠΙΚΟΥΣ

Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου μου, κατὰ τὸν μακρὸν εἰς Ἀμερικὴν ἐκπαιδευτικὸν πλοῦν τοῦ «Μιαούλη» ἀποσπῶ ὀλίγας σελίδας, ἀφορώσας δύο ὠραίας νήσους τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τὴν Μαρτινικὰν καὶ τὸν Ἅγιον Θωμᾶν.

Αἱ νῆσοι αὗται εὐρίσκονται ἐν τῇ βορείᾳ ζώνῃ τῶν τροπικῶν καὶ ἀποτελοῦν μέρος τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν ἢ ἄλλως καλουμένων Δυτικῶν Ἰνδιῶν. Ἡ φύσις ἐπρόκεισε μετὰ ὅλην τὴν καλλονὴν τῆς τοῦ μαγευτικῶς αὐτοῦ τόπου. Ἡ βλάστησις εἶναι τόσο πλουσία ὥστε ἢ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐντύπωσις δὲν διαφέρει τῆς ἐντυπώσεως πυκνοτάτου καὶ καταπρασίνου δάσους.

Ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς τῶν θέσεως εἶναι ἀφετηρία ναυτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐκάστη τῶν Μικρῶν καὶ Μεγάλων Ἀντιλλῶν ἐστοίχισεν ὄχι ὀλίγον αἷμα καὶ χρῆμα εἰς τὰς Δυνάμεις εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν σήμερον.

Ἡ ζώνη τῶν τροπικῶν εἰς τὴν ὁποίαν κεῖνται, διαπνέεται καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ μῆκος τῆς ὑπὸ τῶν ἀληγῶν ἀνέμων, οἵτινες μετὰ σταθερὰν περίπου δύναμιν καὶ διεύθυνσιν φέρονται ἀπὸ τῶν ἀφρικανικῶν παραλλίων πρὸς τὰ ἀμερικανικά. Μεγάλῃ ἀστασία τοῦ καιροῦ δὲν παρατηρεῖται καὶ μόνον ἀπὸ τὸν Ἰούλιον μέχρι Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου λαμβάνουν χώραν ἀτμοσφαιρικαὶ καὶ κλιματολογικαὶ μεταβολαὶ ἐπικίνδυναι.

Κατὰ τοὺς μῆνας τοῦτους οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἀντιλλῶν εἶναι κυρίως ὁ κίτρινος πυρετός καὶ οἱ κυκλώνες. Καὶ ὁ μὲν κίτρινος πυρετός ἐκλέγει τὰ θύματα του μετὰ τῶν λευκῶν μᾶλλον παρὰ μετὰ τῶν μαύρων· οἱ κυκλώνες ὅμως δὲν κάμνουν βεβαίως διάκρισιν.

Ὅταν τὸ σῆμα τῆς μεγάλης κακοκαιρίας ἐπαρθῇ ἐπὶ τῆς κεραίας τῶν σηματοφόρων καὶ τὸ βαρόμετρον μετὰ τὸ ἀπαίσιον προμήνυμά του δευτέρῃ τὴν προσέγγισιν τοῦ τυφῶνος, ὅπως τὸν ὀνομαζοῦν, οἱ κάτοικοι τῶν Ἀντιλλῶν παρασκευάζονται πρὸς ὑποδοχὴν του καὶ λαμβάνουν ἑκτακτὰ μέτρα τὰ ὁποῖα τοὺς ἐδίδαξεν ἡ πείρα τοῦ παρελθόντος. Οἱ πρόσθετοι μοχλοὶ τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων τῶν οἰκιῶν

τίθενται εἰς ἐνέργειαν, οἱ κάτοικοι κλείονται εἰς τὰς οἰκίας των καὶ αἱ ὁδοὶ ἐρημιοῦνται. Τὰ ἡγυροβόλημένα εἰς τὸν λιμένα πλοῖα παρασκευάζονται διὰ τὴν ἐσχάτην πάλιν ποντίζοντα τὰς ἐφέδρους ἀγκύρας καὶ ἔχοντα τὰς μηχανὰς ἐτοιμοὺς πρὸς κίνησιν. Τὰ ἰστιοφόρα εἰς τὸν λιμένα δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λιμένος ἀφίνονται εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, περιοριζόμενα ν' ἀπογυμνώσωσι κατὰ τὸ δυνατόν τὴν ἐξαρτίαν καὶ νὰ ποντίσωσι πάσας τὰς ἀγκύρας των. Τὸ φορερὸν μετέωρον μετὰ μεγίστην μεταβατικὴν καὶ περιστροφικὴν ταχύτητα διερχόμενον, παρασύρει πᾶν τὸ προστυχόν, κρημνίζει οἰκίας, καταστρέφει δένδρα, ἀνατρέπει πολλὰς τὰς τυχόν εὐρισκομένους ἀνθρώπους εἰς τὰς ὁδοὺς. Τὰ κύματα ἐξαγριοῦνται μέγιστα καὶ οἱ κάτοικοι τῆς ξηρᾶς μὴ δυνάμενοι νὰ προσφέρουν βοήθειαν εἰς τὰ ἐλλειμνισμένα πλοῖα περιορίζονται ἀπὸ τὸ βάθος τῶν οἰ-

Ο Βασιλεὺς Βεχανζέν

Μαṓροι Αντιλλῶν

κίων νὰ παρακολουθοῦν τὸν ἀπαίσιον σφυγμὸν τοῦ ἀνέμου καὶ τὸν μηχανισμὸν τῆς θαλάσσης ἀναμένοντες τὸ πέρας τῆς θεομηρίας διὰ νὰ τολμήσουν νὰ ἐξέλθουν τῶν καταφυγίων τῶν καὶ ἀντιληφθῶσι τὸ μέγεθος τῆς προξενηθείσης καταστροφῆς ὑπὸ τῆς διαβάσεως τοῦ τυφῶνος.

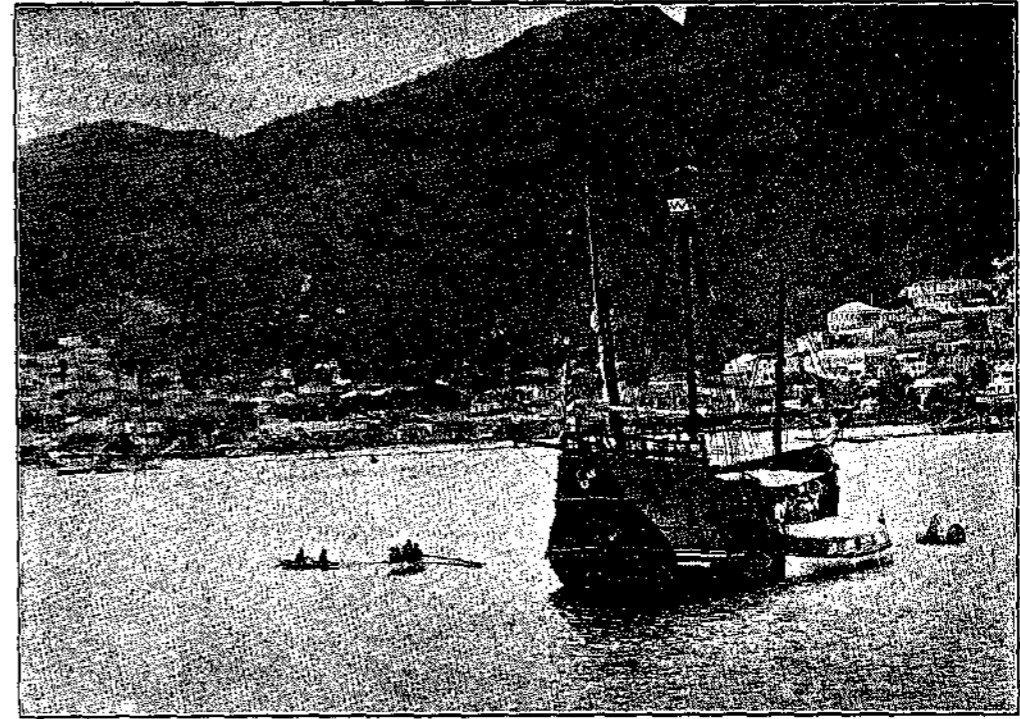
Οἱ λευκοὶ κάτοικοι τῶν μερῶν ἐκείνων κατ' ἀνάγκην ἐξοικειοῦνται πρὸς τὰς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις καὶ μετὰ προσοχῆς παρακολουθοῦν τοὺς σχηματισμοὺς τῶν νεφῶν καὶ τὰς βαρομετρικὰς ἐνδείξεις. Τὰ δὲ εἰς τοὺς λιμένας ἠγκυροβολημένα πλοῖα ἔχουν τὴν προσοχὴν τῶν πρὸς τὸν σηματοφόρον, ἐπὶ τῆς κεραίας τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν πρόγνωσην μεγάλης κακοκαιρίας, ἐπαίρονται δύο σήματα μέλανα ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐπάνω εἶναι τετράγωνον καὶ φέρει εἰς τὸ κέντρον ἐρυθροῦν τετραγωνίδιον καὶ τὸ κάτω τρίγωνον. Κατὰ τὴν νύκτα ὅμως οὐδεμίαν πληροφορίαν μεταδίδεται ἐκ τῶν μετεωρολογικῶν σταθμῶν εἰς τὰ ἐλλειψισμένα σκάφη.

Κατὰ τὸ τέλος ἐκάστης ἑβδομάδος ἐκδίδεται δελτίον ἐμφαίνον τὴν πορείαν τοῦ βαρομέτρου, τοὺς σχηματισμοὺς τῶν νεφῶν, τοὺς βαθμοὺς τῆς ὑγρασίας, τὰς διευθύνσεις καὶ δυνάμεις τῶν ἀνέμων, τὰς καταστάσεις τῆς θαλάσσης καὶ ἐν γένει πάντα τὰ ἀναγκαζοῦντα στοιχεῖα διὰ τὴν μετεωρολογικὴν σπουδὴν τῶν ναυτιλλομένων.

Τῇ 18 Αὐγούστου 1900, μετὰ ἐνδεκαήμερον πλοῦν ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Βικεντίου, νήσου ἐκ τῶν τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, προερχόμενοι, ἠγκυροβολήσαμεν ἐν τῷ ὄρμῳ τῆς Fort-de-France, πρωτεύουσας τῆς Μαρτινίκας, νήσου γαλλικῆς.

Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως εἰς τὸν ὄριζοντα δὲν παρουσιάζει ἡ νῆσος αὕτη τὸ γυμνὸν καὶ ἀποτομον, τὸ ὁποῖον συνήθως παρατηρεῖται ἀπὸ μεγάλης ἀποστάσεως εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς προσγειώσεις. Ἡ Μαρτινίκα φαίνεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καταπράσινος καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ναυτιλομένου, ὁ πλήρης ἀπαιτήσεων ἀπὸ τὸ μονότονον τῆς μακρᾶς θαλασσοπλοίας, οὐδὲν εὐρίσκει τὸ ἐπίσηγον. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ Μαρτινίκα εἶναι ὄνειρον.

Ἡ πόλις Fort-de-France εἰς τὸν λιμένα τῆς ὁποίας ἠγκυροβολήσαμεν, στρατιωτικὴ πόλις τῆς νήσου καὶ σταθμὸς τῆς γαλλικῆς Μοίρας τῶν Ἀντιλλῶν, εἶναι τύπος τῶν τροπικῶν χωρῶν. Ὡς πόλις εἶναι ἀρκετὰ κομψή. Οἱ κάτοικοι ἐν γένει λευκοί, μιγάδες καὶ μαῦροι ὁμιλοῦν γαλλικὰ καὶ εἶναι εὐγενεῖς τοὺς τρόπους, ὅπως τὸ ἀντίθετον τῶν ἀφιλοξένων κατοίκων τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου. Ἐν Μαρτινίκᾳ πάντες ἀποκρίνονται ἔχοντες τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη. Εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν τῆς Fort-de-France καλουμένην Σαβάναν — λέξις σημαίνουσα τὰς ἐκτεταμένας πεδιάδας τῆς Ἀμερικῆς — ὑπάρχει ὄρατον ἄγαλμα τῆς πρώ-

Τὸ πλοῖον τοῦ Κολόμβου

της συζύγου τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, αὐτοκράτειρας Ἰωσηφίνης, ἣτις κατήγετο ἐκεῖθεν. Ποταμὸς δὲ διασχίζων τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Fort-de-France δίδει μαγευτικὴν ὄψιν εἰς τὴν πόλιν.

Ὁραιότατος καὶ καταπράσινος λόφος, πρὸς δυσμὰς τοῦ ἐν λόγῳ ποταμοῦ, εἶνε ἡ περιοχὴ μικρᾶς ἐξοχικῆς οἰκίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐνδιαίτῃται οἰκογένεια βασιλική.

Ἀπὸ τῆς ἐξωθύρας ὑποδέχονται τοὺς ἐπισκέπτας δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως μετὰ γυμνοὺς τοὺς ὤμους καὶ τοὺς πόδας καὶ τοὺς ὀδηγοῦν εἰς τὸν ἐξώστην ὅπου μετ' ὀλίγον παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς φέρων τὴν ἐπίσημον στολὴν του.

Χλαμὸς μεγάλῃ βαθέως κυανοῦ χρώματος με ψευδῆ χρυσὰ κοσμήματα· κάλυμμα τῆς κεφαλῆς ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑφάσματος· ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου ἀνηρητημένος πέλεκυς με ἀργυρᾶν λαβὴν· μακρὰ καπνοσύριγγε φέρουσα εἰς τὴν ἄκραν σιγάρον· πέδιλα ἀφίνοντα νὰ φαίνονται γυμνοὶ οἱ πόδες, ἰδοὺ ἡ περιβολὴ μετὰ τὴν ὁποίαν παρουσιάσθη πρὸς ἡμῶν ὁ βασιλεὺς τῆς Δαχομέης Βεχανζέν.

Ἀνάστημα κλῖνον πρὸς τὸ ὑψηλόν· γένειον κομμένον βαθέως· μὴς μεγάλης δυνάμεως· βλέμμα δὲξὺ πρόσωπο· ἄγριον. Ἴδου τὸ σύνολον τοῦ Βεχανζέν.

Εἰς τοὺς ἐπισκέπτας μειδιᾷ μετὰ μεγάλην εὐπροσηγορίαν καὶ δέχεται κατ' ἀρχὴν τὰ προσφερόμενα σιγάρα κινῶν τὴν κεφαλὴν ἐν εἴδει εὐχαριστίας.

Ἀριστερόθεν τοῦ βασιλέως μία τῶν τεσσάρων συζύγων του κρατεῖ εἰς χεῖρας πτελοδοχείον εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ κανονικώτατα διαλείμματα πτύει ὁ Βεχανζέν ἐκ τοῦ πλαγίου.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πρὸς ἡμῶν ἐμφανίσεώς του ἐπρόφερε μόνον τὴν λέξιν bonjour καὶ οὐδὲν ἄλλο, καθόσον ἀγνοεῖ τὴν γαλλικὴν.

Ἡ κομικὴ αὕτη συμπεριφορὰ τοῦ βασιλέως καὶ τὸ ὑπομειδῶν πρόσωπόν του ἐστοίχισαν ἐν τούτοις ἀρκετὰ εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀπεγνωσμένως ἄλλοτε ἐπάλασε διὰ τὴν Δαχομένην. Σήμερον ἀρκεῖται νὰ ἐμφανίζεται περὶ τὴν 4 μ. μ. μετὰ τὴν ἀνω περιβολὴν εἰς τοὺς περιέργους. Ὁ ἐπισκέπτης αἰσθάνεται πρὸ τοῦ Βεχανζέν ὅλον τὸ πεπτωκὸς μεγαλεῖον καὶ φεύγει χωρὶς νὰ γελάσῃ.

Πρό εξαιτίας εύρισκεται εξόριστος εις Μαρτινίκαν ὁ Βεζανζέν καὶ ἐπιμένει πιστεύων ὅτι ἀπὸ τῆς μίας ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην θὰ τοῦ ἀποδώσουν οἱ Γάλλοι τὴν Δαχομένην, μολοντί ὁ ἐν Saint-Pierre δαπάναις τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως σπουδάζων υἱὸς του βεβαιοὶ περὶ τοῦ ἐναντίου.

Μετὰ τὸν κυκλῶνα

Ἡ Μαρτινίκα ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Κατακείτο ἀρχικῶς παρὰ τὸν Καραίβων καὶ οἱ Γάλλοι μόνον ἀπὸ τοῦ 1635 ἐγκατεστάθησαν. Ἡ ἀποικία συντόμως κατέστη καλὴ καὶ ὑπέστη ἐπανειλημμένας ἀλλὰ καὶ ἀγόνους ἐπιθέσεις Ἄγγλων καὶ Ὀλλανδῶν. Ἐπεσεν ἐν τούτοις εἰς χεῖρας τῶν Ἄγγλων ἀπὸ τοῦ 1762—1763 καὶ κατὰ τὸ 1794 παρὰ τὰς προσπάθειάς τοῦ Bocharbeau τὴν κατέκτησαν οἱ Ἄγγλοι καὶ τὴν ἐκράτησαν ἐπὶ ὀκταετίαν. Τῷ 1089 τὴν ἐκωρίευσαν καὶ πάλιν καὶ τὴν ἀφῆκαν τῷ 1814. Ἐκτοτε ἡ Μαρτινίκα εἶναι γαλλικὴ.

Αἱ κύριαι πόλεις τῆς νήσου εἶναι ἡ Fort-de-France πρωτεύουσα καὶ διαμονὴ τοῦ διοικητοῦ καὶ τὸ Saint-Pierre ἐμπορικὴ πόλις. Ὑπάρχον ὡσαύτως καὶ 19 χωρία ἐν Μαρτινίκα. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1885 ὁ πληθυσμὸς ἀνῆρχετο εἰς 170,000 ἐκ τῶν ὁποίων 20,000 ἐργάται Ἰνδοί, Σῖναι, Ἀμερικανοί. Μόνον 5,000 λευκοὶ κατέκουν τότε τὴν νήσον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπισκέψεώς μας 15,000 τακτικοῦ στρατοῦ, ὡς ἐκ τῆς φορᾶς τῶν δικαιολογεῖ τὸ ὄνομά της εἰμὴ ἐν συγκρίσει

πολιτικῶν πραγμάτων, ἀπετέλων τὴν φρουρὰν τῆς νήσου.

Τὸ ἔτος διαιρεῖται ἐν Μαρτινίκα εἰς δύο ἐποχὰς ἀνίσου διαρκείας. Τὴν ξηρὰν ἐποχὴν ἀπὸ Νοεμβρίου εἰς Ἰούλιον, καὶ τὴν ὑγρὰν ἐποχὴν ἢ τὸν χειμῶνα ἀπὸ Ἰουλίου εἰς Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον. Ἡ ξηρὰ ἐποχὴ δὲν

πρὸς τὴν ὑγρὰν ἐποχὴν, διότι ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος τὸ ὁποῖον πίπτει εἰς τὴν νήσον κατὰ τὴν ξηρὰν ἐποχὴν εἶναι πολὺ πλέον ἀξιοσημειωτον ἢ τὸ πίπτον εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους. Αἱ βροχαὶ δὲν εἶναι μεγάλης διαρκείας ἀλλὰ σιγαλὴ καὶ ἀφθονοί. Οἱ χειμερινοὶ μῆνες παρουσιάζουσι πολυαερίτους καὶ ἀμέσους μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως καὶ αἱ βροχαὶ εἶναι μεγάλης δυνάμεως.

Τῇ 25 Αὐγούστου 1900 ἠγκυροβολήσαμεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Gharlotte-Amelia πρωτεύουσας τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, δανικῆς ἀποικίας. Ἡ νήσος τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ 1493 ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Ἀποικίσθη τῷ 1671 ὑπὸ δανικῆς ἐμπορικῆς εταιρίας καὶ τῷ 1755 ἐπωλήθη ὑπ' αὐτῆς εἰς τὴν δανικὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἐκτὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος, τὴν κατέχει μέχρι σήμερον.

Ἡ θερμότης τοῦ κλίματος κατὰ μέγα μέρος καταπίπτει ὑπὸ τῶν ἀληγῶν ἀνέμων καὶ οἱ θερμότεροι μῆνες εἶναι ὁ Ἰούλιος, Αὐγουστος

καὶ Σεπτέμβριος. Οἱ ψυχρότεροι εἶνε ὁ Δεκέμβριος, Ἰανουάριος καὶ Φεβρουάριος.

Κατὰ τὸ 1867 διήλθε διὰ τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ κυκλῶν ἐκ τῶν φοβερωτέρων κατὰ τὸν ὁποῖον 70 πλοῖα ἐβυθίσθησαν ἐν τῷ λιμένι· μέρος τῆς πόλεως κατεστράφη· αἱ πεδιάδες ἠρημώθησαν καὶ 500 ἄνθρωποι ἐφονεύθησαν ἢ ἐπνίγησαν.

Ἡ πρωτεύουσα Gharlotte-Amelia εἶναι γραφικωτάτη πόλις κτισμένη ἐπὶ τριῶν λόφων καὶ κατοικουμένη κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ μαύρων λαλούντων τὴν δανικὴν καὶ ἀγγλικὴν γλῶσσαν, εὐγενεστάτων τούτους τρόπους καὶ κοσμιῶν. Ἰδίως ἡ ἄκρα καθαριότης τῆς πόλεως

ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἐπισκέπτην καὶ δεκνύει ὅτι διοικεῖται ὁ τόπος ἀπὸ ἀνθρώπους τοῦ Βορρᾶ.

Ὁ λιμὴν τῆς πρωτεύουσας συχνάζεται ὑπὸ πολλῶν ἐμπορικῶν πλοίων καθόσον εἶναι σταθμὸς γαιανθράκων.

Ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἡ νήσος εἶναι ὡραιοτάτη καὶ μάλιστα ἡ θεὰ τῆς πόλεως Gharlotte-Amelia ἀπὸ τῶν ἠγκυροβολημένων εἰς τὸν λιμένα τῆς πλοίων εἶναι λίαν γραφικὴ.

Οἱ κάτοικοι λίαν φιλόξενοι.

Κατὰ τὰς προσεχῆς τῆς ἑσπέρας αἱ ἐκκλησῖαι εἶναι πλήρεις ἀπὸ Μαύρας, αἵτινες ψάλλουν τεχνικώτατα ἐκκλησιαστικούς ὕμνους τῇ συνοδείᾳ ὄργάνου.

Γ. Ε. ΔΡΥΣΚΟΣ

Θ Α Ϊ Σ *

Μυθιστόρημα ANATOLA ΦΡΑΝΣ. — Μετάφρασις Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ

Καὶ ὅταν ἡ νύξ ἐπήρχετο, παντοῦ ἠνάπτοντο φῶτα, δῆδες, λαμπάδες, καὶ παντοῦ παρήρχοντο ἐρυθραὶ σκιαί καὶ μελαναὶ μορφαί. Ὁρθίος ἐν μέσῳ κύκλου συνεσπειρωμένων ἀκροατῶν, μὲ τὸ πρόσωπον φωτιζόμενον ὑπὸ καπνιζούσης δαδός, ἕνας γέρον διηγεῖτο πῶς ἄλλοτε ὁ Βιτίων τοῦ ἐγοίτησε τὴν καρδίαν, τὴν ἀπέσπασε τοῦ στήθους, τὴν ἐτοποθέτησε ἐντὸς ἀκακίας καὶ μετεβλήθη καὶ αὐτὸς εἰς δένδρον. Καὶ ἐσυνόδευε μὲ μεγάλα σχήματα τὰς λέξεις καὶ ἡ σκιά του ἀπεδίετο μὲ παραδόξους δυσμορφίας καὶ γοητευμένον τὸ ἀκροατήριον ἄφινε θαυμασμοῦ κραυγὴν. Εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα ἐξηπλωμένοι ἐπὶ ἀνακλιντρῶν οἱ οἰνοπόται ἐζήτουν οἶνον καὶ ζῦθον. Αἱ ὀρηχτοῖδες μὲ βαμμένους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ γυμνὴν τὴν γαστέρα ἐχώρευον ἔμπροσθέν του θεησκευτικῶν καὶ ἠδονικῶν χορούς. Οἱ νέοι ἔπαιζον εἰς τὰς γωνίας, οἱ δὲ γέροντες εἰς τὴν σκίαν παρηκολούθουν τὰς ἐταίρας. Μόνος ἄνωθεν ὄλων τῶν κινουμένων αὐτῶν μορφῶν

*Ἰδ: ἀριθ. 293.

ἄψοϋτο ὁ ἀκλόνητος στυλός. Ἡ κερασφόρος κορυφή του ἠτένιζεν ἐν τῇ σκιά καὶ ὑπεράνω αὐτῆς ὁ Παφνούτιος ἠγγούπνει μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ. Αἴφνης ὅμως ἡ σελήνη ἠγείρετο ἐπὶ τοῦ Νεῖλου ὁμοία μὲ γυμνὸν ὄμιον θεᾶς, οἱ λόγοι ἐπλημμύρον φωτὸς καὶ σαφύρου, καὶ ὁ Παφνούτιος ἐνόμιζε ὅτι ἔβλεπε τὴν σάρκα τῆς Θαΐδος νὰ λάμπη εἰς τὸ σελάγισμα τῶν ὑδάτων ἐν μέσῳ τῆς κυανῆς νυκτός. Αἱ ἡμέραι διέρρεον καὶ ὁ ἅγιος παρέμενε εἰς τὸν στυλόν του. Ὅταν ὁ καιρὸς τῶν βροχῶν ἐπῆλθε, τὸ ὕδωρ τοῦ οὐρανοῦ διερχόμενον τῆς στήλης ἔβρεχε τὸ σῶμα του καὶ βαρῆα τὰ μέλη του δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ κινηθοῦν. Τὸ δέρμα του καιόμενον ἀπὸ τὸν ἥλιον, ἐρυθρούμενον ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν ἐσχίζετο, μέγала ἔλλα κατέτρωγον τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς πόδας του, ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία τῆς Θαΐδος ἐσωτερικῶς τὸν ἐσπάρασσε. Καὶ ἀνέκραξε.

— Δὲν εἶνε ἀρετὸν ἀκόμη τὸ μαρτύριόν μου, παντοδύναμε Θεέ; Πρὸς τί καὶ ἄλλοι πειρασμοὶ καὶ ἄλλαι ἀκάθαρτοι σκέψεις καὶ ἄλλαι

τερατώδεις επιθυμίες; Ἐναπόθεσον ἐν ἐμοί, Κύριε, ὅλην τὴν λαγνείαν τῶν ἀνθρώπων ὥστε νὰ τὴν ἀποτίσω δόκληρον. Ἦκουσα ἄλλοτε ἕνα χαλκευτὴν ψευδῶν νὰ λέγῃ ὅτι ἡ κύων τοῦ Ἄργου ἀνέλαβεν ἐπ' αὐτῆς τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. Καὶ ἀναγνωρίζω τώρα ὅτι ὁ μῦθος αὐτὸς περικλείει μίαν ἔννοιαν ἀκριβῆ Αἰ ἁμαρτίαι τῶν λαῶν εισέρχονται τῶντι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἁγίων ὅπως ἀποπνιγῶν ἐκεῖ ὡς ἐν φρεάτι. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ψυχὰι τῶν δικαίων μολύνονται ἀπὸ περισσότερο βόρβορον παρ' ὅσον περικλείει ἁμαρτωλοῦ ψυχῆ. Καὶ σὲ δοξάζω, Θεέ μου, διότι ἐποίησάς με ὀχετὸν τοῦ σύμπαντος.

Αἴφνης ὁμοῦ μίαν ἡμέραν μεγάλη βοή ἀντήχησεν εἰς τὴν «θεῖαν πόλιν» καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ ὄτια τοῦ ἀσκητοῦ. Ἐνα μέγαν ὑποκείμενον, ὁ διοικητὴς τῆς ἀλεξανδρινῆς μοίρας Λούκιος Αὐρηλίος Κόττας κατέφθανεν.

Ἡ εἰδήσις ἦτο ἀκριβής. Ὁ γηραιὸς Κόττας εὐρισκόμενος εἰς ταξίδιον ὅπως ἐπιθεωρήσῃ τὰς διώρυγας καὶ τὰ πλοῖα τοῦ Νείλου, εἶχεν ἐκφράσει τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὸν Στυλίτην καὶ τὴν νέαν αὐτὴν πόλιν τὴν ὁποίαν ὀνόμαζον Στυλούπολιν.

Μίαν πρωΐαν οἱ Στυλουπολίται εἶδον τὸν ποταμὸν πλημμυρῆσαντα ἕξ ἰστίων, καὶ ἐπὶ τῆς χρυσῆς τριήρους, τῆς στολισμένης διὰ πορφύρας, ἐνεφανίσθη ὁ Κόττας ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς μοίρας. Ἀπεβιβάσθη ἄμέσως καὶ ἐπροχώρησε συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν γραμματέα του τὸν φέροντα καὶ πινακίδας καὶ τὸν ἱατρὸν του ἀριστερά, μὲ τὸν ὁποῖον ἠρέσκετο νὰ ὀμιλῇ.

Πολυάριθμος συνοδεία τὸν ἠκολούθει καὶ ἡ ὄχθη ἐκαλύφθη ὀλόκληρος ἀπὸ στολάς. Εἰς δόλιγων βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ κίονος ὁ Κόττας ἐσταμάτησε καὶ ἤρχισε νὰ ἐξετάσῃ τὸν Στυλίτην, σπογγίζων τὸ μέτωπον διὰ τῆς ἄκρας τῆς τηβέννου του. Περιεργος καὶ ἐρευνητικὸς τὸ πνεῦμα εἶχε πολλὰ πράγματα παρατηρήσει κατὰ τὸ ταξιδίον του. Ἐσκέπτετο δὲ νὰ γράψῃ μετὰ τὴν καρχηδοναῖαν ἱστορίαν ἐν βιβλίον περὶ τῶν ἀξιοπεριέργων τὰ ὁποῖα εἶχε παρατηρήσει. Τὸ θέαμα τὸ ὁποῖον ἔβλεπε τώρα ἔμπροσθέν του τὸν ἐνδιέφερον ἰδιαίτερος.

— Πολύ, πολύ παράξενον! ἔλεγε ἰδρώνων καὶ ἀσθμαίνων. Κατὰ περιεργὸν σύμπτωσιν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξενίσθη παρ' ἐμοί. Ναί, τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ μοναχὸς αὐτὸς ἐγευματίσεν εἰς τὸν οἶκον μου καὶ ἔφυγεν ἔπειτα ἀπάγων μίαν κωμωδόν.

Καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν γραμματέα του: — Σημείωσε ὅλα αὐτὰ ἐπὶ τῶν πινακίδων καὶ μὴ λησμονήσῃς τὰς διαστάσεις τοῦ κίονος καὶ τὸ σχῆμα τοῦ κιονοκράνου.

Ἐπειτα σπογγίζων πάλιν τὸ μέτωπον:

— Πολλοὶ ἀξιόπιστοι ἄνθρωποι μὲ ἐβεβαίωσαν ὅτι πρὸ ἐνὸς ἡδὴ ἔτους ὁ μοναχὸς μας δὲν ἐγκατέλειπε τὸν στυλόν. Εἶνε τοῦτο δυνατόν, Ἀρισταίε;

— Δι' ἕνα τρελλόν, δι' ἕνα ἀσθενῆ, τὸ πρᾶγμα εἶνε δυνατόν, ἀπήντησεν ὁ Ἀρισταίος. Θὰ ἦτο δὲ ἀδύνατον δι' ἕνα ἄνθρωπον ὕγιᾶ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα. Ἄγνοεις λοιπόν, Λούκιε, ὅτι αἱ σωματικαὶ καὶ αἱ πνευματικαὶ ἀσθένειαι μεταδίδουν εἰς τοὺς πάσχοντας δυνάμεις τὰς ὁποίας δὲν κατέχουν οἱ ὑγεῖς. Δύναται τις νὰ εἴπῃ μολαταῦτα, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀσθένεια καὶ ὑγεία ἀλλ' ἀπλῶς διαφορτικαὶ τῶν ὀργάνων καταστάσεις. Μελετῶν τώρα πρὸ πολλοῦ τὰς λεγομένας ἀσθενείας, κατήντησε νὰ τὰς θεωρῶ ὡς ἀναγκαῖας μορφὰς τῆς ζωῆς, καὶ διασκεδάζω περισσότερο εἰς τὴν μελέτην παρὰ εἰς τὴν καταπολέμησίν των. Ὑπάρχουν ἀσθένειαι τὰς ὁποίας εἶνε ἀδύνατον κανεὶς νὰ μὴ θαυμάσῃ καὶ αἱ ὁποιαὶ ὑπὸ φαινομενικὴν ἀταξίαν ἐγκρύπτουν βαθυτάτας ἁρμονίας. Δὲν εἶνε τάχα ὀφραιότατον πρᾶγμα ἕνας τεταρταῖος πυρετός; Κάποιοι σωματικαὶ παθήσεις αἰξάνουν εἰς μέγαν βαθμὸν τὰς πνευματικὰς λειτουργίας. Γνωρίζεις τὸν Κρέωνα. Εἶχε γεννηθῆ ψευδὸς καὶ ἡλίθιος. Πίπτων ὁμοῦ ἀπὸ τὴν κλίμακα κάποτε, ἔθραυσε τὸ κρανίον του καὶ ἔκτοτε ἔγινεν ὁ θαυμάσιος δικηγόρος τὸν ὁποῖον γνωρίζεις. Βεβαίως ὁ μοναχὸς αὐτὸς θὰ ἔξῃ κάποιον ὄργανον προσβεβλημένον. Ἄλλως τε ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ζωῆς δὲν εἶναι τὸσον μοναδικὸς ὅπως νομίζεις, Λούκιε. Λησμονεῖς λοιπόν τοὺς γυμνοσοφιστὰς τῶν Ἰνδιῶν, οἱ ὁποῖοι τηροῦν ἀπόλυτον ἀκινήσιαν ὄχι μόνον ἐπὶ ἐν ἔτος ἀλλὰ ἐπὶ εἴκοσι, τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα κἄποτε.

— Εἶναι ὁμοῦ μεγάλαι διαστροφαι τῆς φύσεως μὲ τὸν Δία, ἀνέκραξεν ὁ Κόττας. Ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη διὰ τὴν δραῖσιν καὶ ἡ ἀκινήσια εἶναι ἀσυγγώρητον ἐγκλημα ἀφοῦ ζημιώνει τὸ Κράτος. Πιθανῶς πρέπει νὰ ἀνάγεται εἰς ἀσιατικὰς λατρείας ἢ ὀλεθρία αὐτῆ συνήθεια. Ὅταν ἤμην κυβερνήτης τῆς Συρίας, ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὑποῦντο φαλλοὶ ἐπὶ τῶν προφυλαίων τῆς πόλεως τῆς Ἡρας. Δύο φορὰς κατ' ἕτος ἕνας ἄνθρωπος ἀνήρχετο ἐπ' αὐτῶν καὶ ἔμενεν ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας, ὁ δὲ λαὸς ἦτο πεπει-

σμένος ὅτι συνωμῆται μετὰ τῶν θεῶν καὶ ἐξησφάλιζε τὴν εὐφορίαν τῆς Συρίας. Ἡ συνήθεια αὕτη μοῦ ἐφάνη ὅλως παράλογος δὲν ἐδοκίμασα ὁμοῦ καὶ νὰ τὴν ἐμποδίσω διότι φρονῶ ὅτι ἕνας δημόσιος λειτουργὸς δὲν πρέπει νὰ καταλύῃ τὰ ἔθιμα τῶν λαῶν ἀλλὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τοῦναντίον τὴν τήρησίν των. Δὲν ἀνήκει εἰς τὰς κυβερνήσεις ἡ ἐπιβολὴ θρησκευμάτων. Τὸ καθήκον των εἶναι ἡ τήρησις τῆς ὑπαρχούσης λατρείας, ἡ ὁποία καλὴ ἢ κακὴ ἐδημιουργήθη πάντοτε ἀπὸ τὸν χρόνον, τὸ περιβάλλον καὶ τὰς φυλάς. Ἄν ἡ κυβερνήσις πειραθῇ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν λατρείαν, φαίνεται τυραννικὴ τὰς πράξεις, ἐπαναστατοῦσα τὸ πνεῦμα, καθίσταται δὲ ὄντως μισητὴ. Ὁ μόνος ἄλλως τε τρόπος διὰ νὰ ὑψωθῇ κανεὶς ὑπεράνω τῶν κοινῶν προλήψεων εἶναι νὰ τὰς ἐννοήσῃ καὶ νὰ τὰς ἀνεχθῇ. Εἶμαι τῆς γνώμης, Ἀρισταίε, νὰ ἀρήσωμεν ἐν εἰρήνῃ τὴν νεφελοκοκκυγίαν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν ἐγκαταλείψωμεν εἰς τὰς προσβολὰς τῶν πτηνῶν.

Δὲν θὰ γίνω ὑπέρτερός του βιάζων αὐτόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐννοῶν τὰς σκέψεις καὶ τὰς πεποιθήσεις του.

Ἐβῆξε τότε, ἀνέλπυστος καὶ ἐστήριξε τὴν χεῖρα του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ γραμματέως.

— Σημείωσε, παιδίον, εἰς τὰς πινακίδας ὅτι εἰς κάποιας χριστιανικῆς αἰρέσεως ὑπάρχει συνήθεια νὰ ἀπάγουν τὰς ἐταίρας καὶ νὰ ζοῦν ἐπὶ τῶν στύλων. Πρόσθεσε εἰσέτι ὅτι ἡ συνήθεια αὕτη προϋποθέτει τὴν λατρείαν γεννησίων θεοτήτων. Πρέπει ὁμοῦ νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν ἴδιον ὡς πρὸς τοῦτο.

Καὶ ὑψόνων τὴν κεφαλὴν καὶ φέρον τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ὅπως μὴ τυφλωθῇ ἐνεδυναμόσῃ τὴν φωνήν.

— Αἶ, Παφνούτιε, ἀπάντησον ἐν ὀνόματι τῆς ξενίας μου. Τί κάμνεις ἐκεῖ ἐπάνω; Διατί ἀνήλθες; Καὶ διατί παραμένεις;

Ἐχει καμμίαν φαλλικὴν σημασίαν ὁ στυλὸς αὐτός;

Ὁ Παφνούτιος ἐνθυμούμενος ὅτι ὁ Κόττας ἦτο εἰδωλολάτρης, δὲν τὸν ἤξιώσεν ἀπαντήσεως. Ἄλλ' ὁ μαθητὴς τοῦ Φλαβιανὸς τὸν ἐπλησίασε καὶ εἶπε.

— Ὁ ἅγιος αὐτὸς ἄνθρωπος ἐξοχώτατε, ἐξαγοράζει τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου καὶ θεραπεύει τὰς ἀσθενείας.

— Μὰ τὸν Δία, τὸν ἀκούεις τί λέγει, Ἀρισταίε, ἀνέκραξεν ὁ Κόττας. Ὁ νεφελοκοκκυγίας ἐξασκεῖ ὡς σὺ τὴν ἱατρικὴν. Τί λέγεις δι'

ἕνα τόσον ὑψηλὸν συναδέλφον;

Ὁ Ἀρισταίος ἔσεισε τὴν κεφαλὴν.

— Πιθανὸν νὰ θεραπεύῃ καλλίτερον ἐμοῦ κάποιας ἀσθενείας, ὅπως παραδείγματος χάριν τὴν ἐπιληψίαν, τὴν ὁποῖαν κοινῶς καλοῦμεν θείαν, ἂν καὶ ὅλαι αἱ ἀσθένειαι εἶναι θείαι ἀφοῦ ὅλαι ἐκ τῶν θεῶν προέρχονται. Ἡ αἰτία τῆς ἀσθενείας ταύτης ὁμοῦ ἐγκρατεῖται εἰς τὴν φαντασίαν κατὰ μέγα μέρος, θὰ ὁμολογήσῃς δέ, Λούκιε, ὅτι ὁ μοναχὸς αὐτὸς ὁ ὑψούμενος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς θεᾶς, κάμνει πολὺ μεγαλειετέραν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἀσθενῶν, ἀπὸ ὅσων θὰ ἔκαμνα ἐγὼ, ἐσκυμμένος ἐπὶ τοῦ ἐργαστηρίου μου, ἐπὶ τῶν φιαλίδων καὶ τῶν ἰγδίων μου. Ὑπάρχουν δυνάμεις, Λούκιε, ἀπειρώς ἰσχυρότεραι τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ποῖαι ἠρώτησεν ὁ Κόττας;

— Ἡ ἀγνοία καὶ ἡ παραφροσύνη, ἀπήντησεν ὁ Ἀρισταίος.

— Σπανίως εἶδα πρᾶγμα περιεργότερον ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἀτενίζω τὴν στιγμήν ταύτην, εἶχομαι δὲ μίαν ἡμέραν ἐπιδέξιος συγγραφεὺς νὰ διηγηθῇ τὴν κτίσιν τῆς Στυλουπόλεως. Δὲν πρέπει ὁμοῦ καὶ τὰ σπανιότερα τῶν θεμάτων νὰ συγκρατοῦν περισσότερο τοῦ πρέποντος ἕνα σοβαρὸν καὶ ἐργατικὸν ἄνθρωπον. Ἄς μεταβῶμεν πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν διωρῶν.

Χαῖρε, καλὲ Παφνούτιε, ἡ μᾶλλον καλὴν ἀντάμωσιν. Ἐὰν ποτὲ κατέλθῃς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπανέλθῃς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, μὴ λείψῃς σὲ παρακαλῶ νὰ γευματίσῃς πάλιν μετ' ἐμοῦ.

Αἱ λέξεις αὗται ἠκούσθησαν ὑπὸ τῶν παρισταμένων, μετεδόθησαν ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ κοινολογήθεισαι ὑπὸ τῶν πιστῶν, ἐπρόσθεσαν ἀσύγκριτον λαμπρότητα εἰς τὴν δόξαν τοῦ Παφνουτίου. Αἱ εὐσεβεῖς φαντασίαι μετεμόρφωσαν καὶ ἐστόλισαν τοὺς λόγους, διηγούμεναι ὅτι ὁ ἅγιος ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ στυλοῦ εἶχε προσηλυτίσει τὸν κυβερνήτην τῆς μοίρας εἰς τὴν πίστιν τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων τῆς Νικαίας. Εἰς τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ Αὐρηλίου Κόττα ἀπεδόθη συμβολικὴ σημασία. Τὸ γεῦμα εἰς τὸ ὁποῖον ὁ κυβερνήτης εἶχε προσκαλέσει τὸν ἀσκητὴν κατέστη εἰδος μυστικοῦ δείπνου πνευματικῆς μεταλήψεως, οὐρανίας εὐωχίας.

Προσέθετον ἐπίσης ὅτι ὁ γραμματεὺς καὶ ὁ ἱατρὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μοίρας εἶχον ἀκολουθήσει αὐτὸν εἰς τὸν προσηλυτισμόν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ θαῦμα ἦτο σημαντικόν, οἱ διάκονοι τῶν

κυριωτέρων τῆς Λυβίας ἐκκλησιῶν συνέγραψαν σχετικά συναξάρια. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης δύναται τις νὰ εἴπῃ ἄνευ ὑπερβολῆς ὅτι ὁ κόσμος ὅλος ἐπεθύμησε νὰ ἴδῃ τὸν Παφνούτιον καὶ ὅτι ἐξ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν οἱ χριστιανοὶ ἔστρεφον πρὸς αὐτὸν τὰ θαμβωμένα των βλέμματα. Αἱ περιφημότεραι τῶν ἰταλικῶν πόλεων τοῦ ἀπέστειλαν πρεσβευτάς, ὁ δὲ Ρωμαῖος Καῖσαρ, ὁ θεῖος Κώνστας, ὁ ὑποστηρίξων τὴν χριστιανικὴν ὀρθοδοξίαν, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν ἢ ὁποῖα τοῦ ἐνεχειρίσθη μετὰ μεγάλης τελετῆς. Καὶ μίαν νύκτα, ἐνῶ ἡ πόλις ἢ ἀναφρεῖσα ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἐκοιμάτο ἐν τῇ δρόσῳ, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν:

— Παφνούτιε, τὰ ἔργα σου σὲ κατέστησαν περίφημον καὶ οἱ λόγοι σου πανίσχυρον. Πρὸς δόξαν τοῦ σὲ ἔπλασεν ὁ Θεὸς καὶ σὲ ἐξέλεξεν ὡς θαυματουργήσης, θεραπεύσης ἀσθενεῖς, προσηλυτίσης εἰδωλολάτρας, διαφωτίσης ἁματωλοὺς, κατασιγάσης ἀρειανούς καὶ ἐπαναφέρεις τὴν εἰρήνην τῆς ἐκκλησίας.

Ὁ Παφνούτιος ἀπήντησε:

— Γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ φωνὴ ἐπανάλαβε:

— Ἐγέρθητι, Παφνούτιε, καὶ ὑπάγε πρὸς εὐρεῖν τοῦ ἀσεβοῦς Κωνσταντίου ὅστις μακρὰν τοῦ νὰ μιμῆται τὴν σοφίαν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Κώνσταντος, ὑποστηρίζει τοῦ Ἀρείου καὶ τοῦ Μάρκου τὴν πλάνην. Ὑπάγε. Αἱ σιδηραὶ πύλαι θὰ ἀνοιχθῶσιν ἐμπροσθέν σου, τὰ σανδάλια σου θὰ ἤχησιν ἐπὶ τοῦ δαπέδου τῶν ἀνακτόρων καὶ ἡ φωνὴ σου θὰ ἀντηχήσῃ ἐπιφοβὸς πρὸ τοῦ θρόνου τῶν Καيسάρων, θὰ μεταβάλῃ τὴν καρδίαν τοῦ υἱοῦ τοῦ Κωνσταντίνου. Θὰ βασιλεύσῃ τότε ἐπὶ τῆς εἰρηνοποιήσεως καὶ πανισχύρου ἐκκλησίας. Καὶ ὅπως ἡ ψυχὴ ὀδηγεῖ τὸ σῶμα, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ἐκκλησία κυβερνεῖ τὴν αὐτοκρατορίαν. Θὰ ὑψωθῆς ὑπεράνω τῶν γερουσιαστῶν, τῶν κομήτων καὶ τῶν πατρικίων, θὰ κατασιγάσῃς τοῦ λαοῦ τὴν πείναν καὶ τῶν βαρβάρων τὴν τόλμην. Ὁ γηραιὸς Κόττας ἀναγνωρίζων σὲ τὸν πρῶτον τῶν κυβερνῶντων, θὺ ἐπιζήτησῃ ὡς τιμὴν του νὰ σοῦ νύψῃ τοὺς πόδας. Ὅταν δὲ ἀποθάνῃς θὰ φέρουν τὸ ράσον σου εἰς τὸν Πατριάρχην τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὁ λευκανθεὶς ἐν τῇ δόξῃ, θὰ τὸ φιλήσῃ ὡς ἄγιον λείψανον.

Ὑπάγε.

Ὁ Παφνούτιος ἀπήντησε:

— Γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἀνεγερθεὶς μὲ μεγάλας προσπάθειας ἤτοιμάζετο νὰ κατέλθῃ. Ἀλλὰ μαντεύσασα τὴν σκέψιν του ἡ φωνὴ ἐπανάλαβε:

— Πρὸ πάντων μὴ κατέλθῃς τῆς κλίμακος ταύτης ἐνεργῶν ὡς ἄνθρωπος καὶ παραγνωρίζων τὰ θεῖα δῶρα τὰ ὁποῖα κατέχεις. Ἀναγνώρισον καλλίτερον τὴν ἰσχύν σου, Παφνούτιε, καὶ πτερύγισε, ὡς ἐμπρέπει εἰς ἄγιον, μέγαν ὡς σέ! Πῆδησον καὶ οἱ ἄγγελοι εἶναι ἔτοιμοι νὰ σὲ ὑποβαστάσουν. Πῆδησον λοιπόν.

Ὁ Παφνούτιος ἀπήντησε:

— Γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς.

Καὶ κινῶν τοὺς βραχίονάς του τοὺς ἀνοικμένους ὡς πτέρυγας μεγάλου ἀσθενοῦς πτηνοῦ ἦτο ἔτοιμος νὰ ριφθῇ, ὅταν αἴφνης φρικτὸς γέλωσ ἀντήχησεν εἰς τὰ ὦτα του.

Τρομαγμένος τότε ἠρώτησε:

— Ποῖος λοιπὸν γελᾷ τοιοῦτοτρόπως;

— Χά! Χά! ἐσύριξε ἡ φωνή.

Μόλις ἤρχισαμεν νὰ γνωρίζομεθα βεβαίως μίαν ἡμέραν θὰ φιλιωθῶμεν καλλίτερα. Ἐγώ, φίλτατέ μου, σὲ ἀνεβίβασα ἐδῶ ἐπάνω καὶ πρέπει νὰ σὲ εὐχαριστήσω διὰ τὴν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν μὲ ἤκουσες. Εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ, Παφνούτιε.

Ὁ Παφνούτιος ἐψιθύρισε μὲ φωνὴν πνιγομένην ἀπὸ τὸν τρόμον.

— Ὅπισω! Ὅπισω! Σὲ ἀναγνωρίζω, εἶσαι ἐκεῖνος ὅστις ὑψώσες τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ναοῦ καὶ ἔδειξες εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ βασίλεια τοῦ κόσμου τούτου.

Καὶ ἐπανάπεσεν ἀποκαμωμένος ἐπὶ τοῦ λίθου.

— Πῶς δὲν τὸν ἀεγνώρισα γρηγορώτερον! ἐσκέπτετο. Ἀθλιώτερος τῶν τυφλῶν ἐκείνων, τῶν κωφῶν καὶ τῶν παραλυτικῶν οἱ ὁποῖοι ἐλπίζον εἰς ἐμέ, ἀπώλεσα τὴν αἰσθησὶν τῶν ὑπερφυσικῶν πραγμάτων καὶ διεστραμμένος περισσότερον τῶν μανιακῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τρώγουν τὸ χῶμα καὶ ἐναγκαλιζονται τὰ πτώματα, δὲν ἀναγνωρίζω πλέον τοὺς θορύβους τῆς κολάσεως καὶ τὰς φωνὰς τοῦ οὐρανοῦ. Ἀπώλεσα ἀκόμη καὶ τὸ ἐνστικτον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κάμνει τὸ βρέφος νὰ κλαίῃ ὅταν τὸ ἀποσποῦν ἀπὸ τὸ στήθος τῆς τροφοῦ καὶ κάμνει τὸν κύνα νὰ σαφραίνεται τοῦ κυρίου του τὰ ἔχνη καὶ τὸ φυτὸν νὰ στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιον.

Ἐπειτα: συνέχεια.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

ΟΙ ΛΑΤΙΝΟΙ

Εἶναι ὀλίγον παράδοξος καὶ ἀπρόοπτος ἡ ὀνομασία αὐτῆ: οἱ Λατίνοι εἰς Παρισίους. Δὲν ἐλέχθη πραγματικῶς τοσάκις ὅτι τὸ Παρίσι εἶχε γίνει ἡ τελευταία ἀγαπημένη πατρίς τῶν μεγαλοφυῶν τοῦ Βορρᾶ; Δὲν συνητήθησαν ἐδῶ καὶ μᾶς περιέβαλον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μὲ τοὺς νεφελοειδεις τῶν θρύλους οἱ Ἰψεν, οἱ Βυγιόρσον, οἱ Νίτσε, οἱ Κίπλιν, οἱ Σίγκεβιτς, ἀφ' οὗ προηγήθη αὐτῶν ὅλη ἡ φιλολογικῆ Ρωσσία;

Ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, ἡ Γαλλία, χωρὶς νὰ κινήθῃ ἀπὸ τὴν θέσιν της, ἔκαμε τὸ φιλολογικὸν αὐτὸ ἀνὰ τὸν κόσμον ταξίδι, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ μείνῃ ἀνωφελές δι' αὐτήν, παρὰ τὴν γνώμην τῶν ὑπὲρ τῶν πατρίων ἀμυνομένων, διότι πάντοτε ἡ ἐπικοινωνία ἀποβαίνει ἐπωφελῆς καὶ ὑπὸ πνευματικὴν καὶ ὑπὸ πολιτικὴν καὶ ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν· ἀλλ' εἰς τὸ ταξίδι αὐτὸ ἀνὰ τὴν ξένην φιλολογίαν νομίζω ὅτι ἐφάνημεν φρόνιμοι. Ἠρχίσαμεν πραγματικῶς ἀπὸ τοὺς τόπους τοὺς πλέον ἀχαρίστους, τοὺς πλέον ὀμιχλώδεις καὶ τοὺς μάλλον ψυχρούς, τοὺς περισσώτερον ξένους πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν μας. Καὶ ὡσὰν ἀποκαμωμένοι ἀπὸ τοὺς κόπους μας καὶ ἴσως τὴν ἀηδίαν, ἐρατήσαμεν ὡς ἐπιδόρπιον, τὰ φαιδρότερα καὶ φωτεινότερα τοπία τοῦ φιλολογικοῦ ὄριζοντος, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔπλασεν, ὅχι μακρὰν ἡμῶν, τὸ λατινικὸν πνεῦμα, τὸ ἐκπορευόμενον — δὲν τὸ λησμονῶ καθόλου γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας περὶ τῶν κατ' εὐθείαν κληρονόμων του — ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, τῆς δόξης αὐτῆς τοῦ πολιτισμένου κόσμου.

Μία ὁμάς νέων θαρραλέων καὶ γεμάτων ζωῆν ἐσύστησαν πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ Παρίσι τὸ *Θέατρον τῶν Λατίνων*. Οἱ Λατίνοι δὲν εἶναι ἐπιχειρήσεις κερδοσκοπικῆς ὀργανωθεῖσα ὅπως συνήθως τὰ θεατρὰ μας μὲ τὴν ἰδιαιτέραν των αἰθουσαν καὶ τὰς καθημερινὰς παραστάσεις των. Εἶναι ἐπιχειρήσεις φιλολογικῆς ὅπως ὑπῆρξε τὸ «Ἐλεύθερον Θέατρον»

τοῦ Ἀντουάν, ὅπως εἶναι ἀκόμη τὸ ἐκ διαλειμμάτων λειτουργοῦν θέατρον «τὸ Ἔργον». Τὸ «Ἔργον» ἔχει ὡς κύριον σκοπὸν νὰ μᾶς μνήσῃ εἰς τὸ θέατρον τοῦ Βορρᾶ. Οἱ «Λατίνοι» συνεπλήρωσαν τὸν κύκλον καὶ μᾶς λέγουσι: «Τὸ πρόγραμμά μας ἔγκειται εἰς τὴν ὀνομασίαν μας. Μετὰ τὴν θαυμασίαν προσήλωσιν εἰς τὸν Βορρᾶν καὶ τὰς νύκτας αἰτινες μᾶς ἀπεκάλυψαν τὸν Ἰψεν καὶ τὸν Βυγιόρσον, ἡ γαλλικὴ ψυχὴ ἀνένηψε. Τὸ κοινὸν ἀπαυδῆσαν νὰ ἐνθουσιάζεται διὰ φιλολογίαν ἢ ὁποῖα ἐχρησίμεισε ἴσως περισσώτερον εἰς διατύπωσιν φιλοσοφικῶν σκέψεων παρὰ εἰς τὴν σκηναίαν, ἀποβλέπει ἀπληστον εἰς νέας συγκινήσεις. Αἱ ὑπερβολαὶ — τὰς ὁποίας ἀποσιωπώμεν, — ἐπέφεραν τὴν ἀντίδρασιν. Ἡ τεχνοτροπία τῆς χθὲς καταπίπτει σήμερον. Καὶ ὁμοῦ μία τέχνη ἰσχυρὰ παραμένει ἀγνωστος. Λαμπρά, πλουσία, εἰς γλῶσσαν καθαρὰν καὶ ἀκριβῆ, ἡ τέχνη αὕτη εἶναι αἰωνία, ὅχι διότι παρήγαγε κἂν εἶδος δραματικῶν ἀλλὰ διότι πηγάζει ἀπ' αὐτῆς τῆς πηγῆς τῆς Ζωῆς. Χαριτωμένη καὶ ρωμαλέα, συγκεντρώνει τὰ στοιχεῖα τοῦ δράματος τὰ σκορπισμένα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἀπτεται τῆς συγκρούσεως τῶν ἀτομικῶν παθῶν καὶ τῶν κανονικῶν παραφορῶν, ἐκθέτει τὸ γελοῖον τοῦ χαρακτήρος, καταδεικνύει τὴν ἀγωνίαν τῆς ψυχῆς. Τέχνη φιλοσκόμμων, ἠρωϊκῆ, εὐτράπελος ἢ σατυρικῆ, τὴν ὁποῖαν θ' ἀποκαλύψωμεν εἰς τὸ σύγχρονον κοινόν. Θὰ τὴν ἀναζητήσωμεν εἰς τὸ ἰταλικὸν πνεῦμα, τὸ ἀρχαῖον καὶ νέον, τόσον γόνιμον εἰς ἀριστουργήματα, εἰς τὴν θερμὴν ἰσπανικὴν ζωὴν, εἰς τὴν σπινθηροῦσαν φαντασίαν τῆς Πορτογαλλίας, εἰς τὴν φιλοπαίγμονα καὶ προπετὴ ἔμπνευσιν τῆς Γαλλίας τοῦ 16ου καὶ 18ου αἰῶνος».

Τίποτε εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦτο δὲν ὑπάρχει τὸ πολεμικὸν πρὸς τὰς φιλολογίας τοῦ Βορρᾶ. Πρόκειται ἀπλῶς νὰ δοθῇ θέσις εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς Μεσημβρίας, ἥτις ἐκτὸς

τῶν ἄλλων προσόντων, ἔχει τὸ πλεονέκτημα τὸ ἀναμφισβήτητον, ὅτι εἶναι σύμφωνος μετὰ τὴν ἰδιουγκρασίαν μας. Οἱ Λατίνοι δὲν ἔρχονται ὀπλισμένοι ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ τὰ ἐκδιώξουν ἐκείνους τοὺς ὁποίους οἱ ἀποκλειστικοί μας πάτριον χαρακτηρίζουν ὡς παρεπίσημοι· προτίθενται ἀπλούστατα νὰ μᾶς μνησκονταί τὸσον πλησίον μας καὶ ὅμως εἶναι ἄγνωστα, διὰ τὰ μᾶς φαιδρύνουν καὶ φωτίζουν μετὰ τὸν ἥλιον καὶ ὄλην τὴν χαρὰν τοῦ ἐγκλείου.

Ὁ κ. Van Bever, ὁ φιλολογικὸς διευθυντὴς τῆς νέας ἐπιχειρήσεως, δὲν φαίνεται διὰ τοῦ ὀνόματός του προωρισμένος νὰ προεδρεύσῃ εἰς τὰς τύχας ἔργου λατινικοῦ· ἀλλ' αὐτὸ εἶναι ἀσήμαντος λεπτομέρεια. Ἡ φλαμανδικὴ καταγωγὴ του δὲν τὸν ἐμποδίζει νὰ ἐκλέξῃ ὡς πατρίδα πνευματικὴν τὴν Μεσημβρίαν, καθόσον μᾶλλον ἢ Μεσημβρία διὰ τοῦ Charles Quint ἐξετάθη μέχρι τῆς Φλάνδρας καὶ τὸ ἰσπανικὸν αἷμα ἀφῆκε βεβαίως μίαν σταγόνα εἰς τὰς φλέβας τῶν κατοικῶν της. Ἐκ περισσοῦ ὁ κ. Van Bever εἶνε γέννημα τῶν Παρισίων καὶ διὰ τοῦ ζῶρου, θερμοῦ καὶ φύσει φαιδρῶν χαρακτήρος του, εἶναι τέλειος τύπος μεσημβρινός. Γραμματεὺς τοῦ «Mercure de France» ὁ κ. Van Bever εἶναι προικισμένος μετὰ ὑψίστην καλαισθησίαν καὶ ἀναγνωρίζεται παρ' ὄλων ὅσοι τὸν γνωρίζουν, ὡς κάτοχος μεγάλης παιδείας καὶ ὡς ἀγαπῶν μετ' ἐπιγνώσεως τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ πρόγραμμα τοῦ θεάτρου του. Ὑπῆρξεν ἰδρυτὴς τῆς «Aνγῆς» περιοδικοῦ εἰς τὸ ὁποῖον συνειργάσθησαν οἱ καλλίτεροι τῶν νέων μας συγγραφῶν. Ἐξέδωκε μετὰ τὸν κ. Léautaud, τοῦς «Ποιητὰς τῆς σήμερον», ἐξαίρετον ἀνθολογίαν τῆς νεωτέρας μας ποιήσεως, τῆς ὁποίας ἡ ἐμφάνισις ἐπροκάλεσε ζωνοῦς λογομαχίας εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον.

Ἡ πρώτη παράστασις τῶν Λατίνων ἐδόθη εἰς τὸ Νέον Θέατρον. Παρεστάθησαν τὸ δημοτικώτατον ἐν Ἰταλίᾳ δράμα «Ἀλληλοῦϊα» τοῦ Μάρκου Πράγα καὶ τὸ δίπρακτον γαλικὸν «ὁ Μῖμος τοῦ Μπριντουά» τῶν Laurent Tailhade καὶ Ραούλ Ράμφ.

Τὸ «Ἀλληλοῦϊα» ἔγινε δεκτὸν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἐνθουσιωδῶς. Τὸ δράμα αὐτὸ ἔχει πολλὴν τέχνην καὶ μεγάλην δραματικὴν δύναμιν. Δὲν εἶναι ἔργον μεγάλης συλλήψεως, ἀνυψῶν τὴν ψυχὴν εἰς τὰς σφαίρας τοῦ ἰδεώδους· ἀλλ' ἐκ τοῦ κοινοῦ περιβάλλοντος ἐντὸς

τοῦ ὁποῖου ἐκτυλίσσεται, ἤντησεν ὁ συγγραφεὺς ὅλα τὰ στοιχεῖα τὰ δυνάμενα νὰ προκαλέσουν ἰσχυρὰς συγκινήσεις. Πρὸ τριῶν ἐτῶν εἶδαμεν τὸν Νοβέλλην παριστάνοντα εἰς τὸ Παρίσι τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ Μάρκου Πράγα καὶ τὸ εἶχε διερμηνεύσει μετὰ τὴν θορυβώδη ἰταλικὴν τέχνην ἣτις ἀποτελεῖ τὸν χαρακτήρα του. Εἰς τὴν παράστασιν τῶν Λατίνων ὁ Βουρ, ὁ ὑποκριθεὶς τὸν ἴδιον ρόλον, ἔπαιξε πολὺ διαφορετικὰ, ἀλλ' ἡ ὑπόκρισις του, ἐγκρατῆς καὶ μετριημένη, ἔσχεν ἐν τούτοις τὴν δύναμιν νὰ συναρπάσῃ τὸ κοινόν.

Ὁ Μῖμος τοῦ Μπριντουά, ὅπως διάφορον εἶδος, ἤρρεσεν ἐπίσης πολὺ. Ἐδῶ βασιλεύει ὁ γαλιτικὸς γέλως, μέσα εἰς ἐν περιβάλλον τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνθουμίζει τὸν Frère des Entompeures καὶ τὸν Πανούργον, τοὺς αἰωνίους ἥρωας τοῦ μεγάλου μας Rabelais. Τίποτε δὲν ἐξισοῦται μετὰ τὸ ὑγιεὲς καὶ εὐάρεστον σκῶμμα εἰς τὴν γλώσσαν αὐτὴν, γεμάτην ἀπὸ θερμότητα καὶ χρῶμα, τῆς ὁποίας ὁ ἀριστοτέχνης ἐκεῖνος κατεῖχε τὸ μυστήριον, καὶ τὸ ὁποῖον ἀπέδωσαν τὸσον ἐπιτυχῶς οἱ δύο συγγραφεῖς. Ὁ ἕνας, ὁ Laurent Tailhade—ὁ ἀποτίων ἤδη εἰς τὰς πολιτικὰς φυλακὰς τὰς ὑπερβολὰς τῆς γραφίδος του ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας—ἐσκόρπισεν εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ὄλον τὸν θησαυρὸν τῆς γλαφυρᾶς λατινικῆς μουσῆς του, ὁ ἄλλος ὁ Ραούλ Ράμφ, προσέδωκε τὴν χάριν καὶ τὴν ἀγροῖκον ἐγγένειαν τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ βάθος τοῦ χαρακτήρος του.

Παρὰ τὴν γνώμην κριτικῶν τινῶν, ἣτις δὲν ἔχει καμμίαν σοβαρότητα, ἢ ἐναρξίς τῶν Λατίνων δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι καλλιτέρα καὶ ἤδη κατέκτησαν τὴν συμπάθειαν τοῦ κοινοῦ.

Προσεχῶς θὰ παρασταθῇ νεώτατον ἔργον τοῦ Περὲζ Γάλδας, ὁ «Πάλπος», ἀνέκδοτον ἔτι καὶ εἰς τὴν πατρίδα του αὐτὴν, θ' ἀποτελέσῃ δὲ ἀληθινὸν γεγονός. Καὶ θ' ἀκολουθήσουν ἄλλα ἔργα ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ, τοῦ ἰσπανικοῦ καὶ τοῦ πορτογαλλικοῦ θεάτρου, μετὰ τῶν ὁποίων ὁ «Μανδραγόρας» τοῦ Μανιαβέλη, ἡ ἀρχαιότερα ἰταλικὴ κωμῆδία, πολὺν τολμηρὰ, ὅπου ὁ συγγραφεὺς παρουσιάζει ἐν εἶδος Κασσάνδρας, μίαν μητέρα εὐκαμπτον καὶ ἕνα μοναχὸν διαφθορέα, καὶ ἡ ὁποία θὰ δοθῇ χωρὶς ἀποκοπᾶς, παρὰ τὰς παρατόλους σκηνᾶς της, μετὰ σκηνοθεσίαν ἀπαράλλοκτον ὅπως ὅτε ἐπαίχθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πάπα Λέοντος Χ, ἐνώπιον θεατῶν ἀπαρτιζομένων ἐκ καρδινάλιων καὶ αὐλικῶν. Θὰ ἴδωμεν ἐπίσης τὴν «Καλάνδραν»

τοῦ καρδινάλιου Βιβιένα, διάφορα ἔργα τοῦ Καλδερόν καὶ τοῦ Λόπε δε Βέγα καὶ ἄλλα νεώτερα: τὸν «Λὸν Πέτρον Καροῦσον» τοῦ Ροβέρτου Μπράχο, θαυμάσιον ἔργον ἀληθείας, ὅπου συγκεντρῶνεται θλιβερὸν δραματικὸν ἐνδιαφέρον τὸν «Βασιλέα τῆς Νιρβανίας» τοῦ Ριχάρδου Καράφα, τοῦ ὁποῖου ἡ παράστασις ἀπηγορεύθη ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς λογοκρισίας καὶ ὅπου ὁ συγγραφεὺς καταδεικνύει τὴν ταπεινωτικὴν ἐπιρροὴν τῶν φιλολογῶν τοῦ Βορρά. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Νιρβανίας εἶνε βασιλεὺς νιτσεικός. Εἶνε δράμα

κατὰ τινῶν σοσιαλιστικῶν θεωριῶν, δράμα πνευματικῆς ἀριστοκρατίας, προωρισμένον νὰ κινήσῃ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον.

Ἄς ἐκμηθῶμεν αἱ ὠραῖαι αὐταὶ ὑποσχέσεις νὰ πραγματοποιηθοῦν, διὰ τὰ ἡμπορέσωμεν νὰ εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ κ. Bever: «Ἴδου ἡ αἰωνία πηγὴ ἐμπνεύσεως, ἡ προερχομένη ἐκ Ρώμης καὶ ἐξ Ἀθηνῶν. Ποιηταί, δραματικοὶ συγγραφεῖς, σὰς προσκαλοῦμεν εἰς πανδοσίαν».

ED. SANSOT-ORLAND

Παρίσι

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ. — Τώρα ποῦ ἐκτελοῦμεν τὴν κάθαρσιν τῆς σαρακοστῆς, ἡμπορεῖτε νὰ μοῦ κάμετε τὸν ἀποκηράτικον ἀπολογισμόν σας;

— Δὲν εἶνε δύσκολον, κυρία. Μία κεφαλὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας ὄλαι αἱ ἀγροπνῖαι ἀφῆκαν ἕνα κομμάτι σιδήρου, ὀλίγη ποδάγρα, μερικοὶ πόνοι διατρέχοντες τὸ στήθος ὡς ταινίαι μεγαλοσταύρου, δύο μάτια ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ ὀφθαλμίατρος προσπαθεῖ νὰ βγάλῃ τὰ εἰσχωρήσαντα κομμάτια κομφετί, μερικαὶ ἀθλιότητες ἀκόμη καὶ ἰδοῦ ὁ ἀπολογισμὸς τὸν ὁποῖον ζητεῖτε. Αὐτὰ μοῦ ἔμειναν ἀπὸ τὰς Ἀπόκρεω.

— Τὰς Ἀπόκρεω» νὰ λέγετε κατὰ τὸν αἰτικὸν τύπον.

— Θεέ μου, ἔχετε δίκαιον. Βλέπετε δὲν εἶνε τὰ κομφετί τὸ μόνον βάσανον. Εἶνε καὶ αὐτὸ τὸ σῖγμα. Βέβαια τὸ ὄνομα κλίνεται. Αἱ Ἀπόκρεω τῶν Ἀπόκρεω, τὰς Ἀπόκρεω... λοιπὸν τί ἐλέγαμεν;

— Σὰς ἠρώτησα πῶς ἐπεράσατε αὐτὰς τὰς ἡμέρας, ἀλλὰ μοῦ ἐδώσατε ἀπάντησιν ἀνεπαρκῆ. Θὰ ἤθελα νὰ ἀκούσω μερικὰς λεπτομερείας ἀπὸ τὸ γλέντι σας. Κάμνω συλλογὴν ἐντυπώσεων, ἀλλ' ἔχω ἀπελπισθῆ διότι ὄλοι μοῦ διηγοῦνται τὰ ἴδια, ὡσάν νὰ ἤκουσαν ὄλοι αἱ Ἀθῆναι τὸν ἴδιον μασκαρᾶν.

— Πιστεύσατε, κυρία μου, ὅτι ὁ ἴδιος ἦτο. Πιστεύσατε ὅτι ἕνας καὶ μόνον μασκαρᾶς ἐπείραξεν ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Διότι πῶς ἔτυ-

χεν ὄλοι νὰ λέγουν τὰ ἴδια πράγματα, νὰ ἀρχίζουν δηλαδὴ ἀπὸ τὸ «καλησπέρα σας, κύριε Δημητράκη» καὶ νὰ τελειώνουν εἰς τὸ καληνύχτα σας, κύριε Δημητράκη; Μὲ ἐννοεῖτε βεβαίως. Ἐὰν 50,000 κάτοικοι τῆς πρωτεύουσῆς ἐφόρεσαν δόμινον, αἱ πενήντα αὐταὶ χιλιάδες μόλις κατώρθωσαν νὰ ἀποτελέσουν ἕνα ἄνθρωπον, καὶ αὐτὸν ἀηδῆ. Ὅλοι ἠσθάνθησαν τὸ καθῆκον νὰ γίνουν ἔξυπνοι μετὰ δέκα δραχμὰς τὰς ὁποίας ἔδωσαν δι' ἐνοίκιον ἢ διὰ ραπτικά τῆς στολῆς των. Καὶ δὲν εἶνε δύσκολον πρᾶγμα νὰ διορωθῇ κανεὶς ἔξυπνος, ὅπως θὰ διορίζετο καὶ τελωνοσταθμάρχης. Ἐδῶ εἰς τὸν τόπον μας ἄλλως τε ἡ λέξις πνεῦμα ἔχει πάθει τὸν τάραχόν της. Πνεῦμα εἶνε καὶ ὁ Τολστόη, πνεῦμα εἶνε καὶ ὁ μικρὸς Τοτὸς διότι τραβᾷ τὰ γένεια τοῦ θεοῦ του ὁ διαβολάκος, πνεῦμα εἶνε καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος γίνεται μασκαρᾶς καὶ σὰς λέγει μετὰ φωνὴν λεπτὴν ὡς βελόνην: «Καλησπέρα σας κύριε Δημητράκη.»

— Ὑπεφέρατε πολὺ ἀπὸ τοὺς μασκαράδες;

— Ὑπέφερα πολὺ ὅταν ἔγινε μασκαρᾶς. Δὲν κατώρθωσα νὰ πειράξω κανένα ἄνθρωπον, νὰ βγάλω ἔστω καὶ μίαν λέξιν ἢ ὁποῖα νὰ δικαιολογῇ τὰ ρούχα μου. Ὅπου ἐπῆγα, ἀνεκλήρῃθην ὁμοφώνως ἠλίθιος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐθροιάμβευσε γύρω μου πλῆθος προσωπιδῶν αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς ὑγρᾶς ὀπῆς τοῦ στόματος ἐβγαζαν ἔξυπνάδες. Νομίζω ὅμως ὅτι εἰς τὸ τέλος ἀνεκλήρῃθην ὡς ὁ ἔξυπνότερος ἐγώ, ὁ

όποιος είχαν εἶπει τὰς ὀλιγωτέρας ἀνοησίας, δηλαδή καμμίαν.

— Κατὰ τὰς ἰδέας ποῦ ἔχετε, φαίνεται ὅτι δὲν δισκεδάσατε καθόλου. Ποῦ ὀφείλονται λοιπὸν αἱ ἡμικρανίαι καὶ οἱ πόνοι τοῦ στήθους, ποῦ μοῦ εἶπατε παραπάνω;

— Εἰς τὸ ὅτι δισκεδάσα. Ἄλλὰ ὄχι ἐγώ.

— Ποῖος λοιπὸν δισκεδάσα;

— Τὸ ἄλλο μου ἐγώ. Ὁ χαμηλὸς ἄνθρωπος ὁ ὅποιος εἶνε μέσα μου, προωρισμένος διὰ τὴν πίνην καὶ τὴν γελᾶ καὶ τὴν χορεύει ὅταν ὁ ἄλλος ἀναπαύεται. Ὅταν ἦλθεν ἡ Ἀποκρητὴ, ὁ ἕνας ἐκ τῶν δύο μου ἀνθρώπων ἀπεσῦρθη εἰς τὰ ἐνδότερα καὶ ἔμεινε κυρίαρχος τῶν αἰσθησέων μου ὁ ἄλλος. Νὰ σὰς παρουσιάσω, ἂν μοῦ ἐπιτρέψετε, τὸν κύριον ἐαυτὸν μου ὑπ' ἀριθ. 2. Εἶνε φαιδρὸς καὶ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, πρόθυμος δοῦλος ὄλων τῶν ἐθίμων, ὑπακούων ταπεινῶς εἰς τὰ προσκλητήρια, καταπίνων τσαΐ καὶ συζητῶν διὰ τὸν καιρὸν. Χορεύει εἰς κάθε ἀνακηδητικὸν ἤχον, ὁ ὅποιος θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν αἴθουσαν ἀπὸ τοῦ κλειδοκύμβαλον τῆς γωνίας. Γνωρίζει νὰ κάμνῃ κομπλιμέντα εἰς τὰς κυρίας, νὰ παραχωρῇ τὸ κάθισμά του εἰς πᾶσαν φουστάν, καὶ νὰ ζητῇ συγγνώμην ὅταν τῆς πατήσῃ τὴν οὐρανὴν. Χειρίζεται λαμπρὰ τὴν κοινοτοπίαν. Ὅμιλεῖ διὰ τὴν μονομαχίαν τῆς ἡμέρας, διὰ τὸ φουστάνι τῆς Ρεζάν ἢ τῆς Ζάν-Ἀδிக, διὰ τὸν χορὸν τῆς κυρίας Πιπρικού, διὰ τὸν ἔρωτα, καὶ διὰ τὰ πελισιέ. Ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι θὰ χάσῃ τὴν κοινήν ἐκτίμησιν, ἂν δὲν χορεύῃ τὴν Βεγκέροκ, τὴν χορεύει καὶ αὐτὴν. Ἐπειδὴ ἐπληροφορήθη ὅτι αἱ συναυλίαι ἐν Ἀθήναις εἶχαν πολλήν σχέσιν μετὰ τὴν τουαλέταν, φορεῖ τὸ φράκον του καὶ πηγαίνει νὰ ἀκούσῃ τὸ Λυκόφως τῶν Θεῶν τοῦ Βάγγερ. Νομίζω ὅτι κάμνει καὶ ἐπισκέψεις. Ἴσως σιδερώνῃ καὶ τὸ μουστάκι του. Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε ἕνας ἀπὸ τοὺς ἡμιθέους τῆς κοινοτοπίας τῶν σαλονιῶν. Πρὸς τὰ ντεμοναξελίδια - δὲν μεταφράζεται ἢ λέξις - κάμνει ἀρκετὰς περιποιήσεις, ὀμιλεῖ συμφώνως μετὰ τὸ πνεῦμα τῶν καὶ μετὰ τὰ ἰδανικά τῶν, δέχεται τὰ πειράγματά τῶν χάριν ἀβροτήτος, ἐπεισε δὲ καὶ μερικὰ ἐξ αὐτῶν ὅτι εἶνε εὐφρέστατα πλάσματα, ὅτι εἶνε ὠραία καὶ ὅτι

ἀδικοῦνται διότι δὲν κάμνουν κλασικὴν σπουδὴν εἰς τὸ πιάνο τὸ ὅποιον κοπανίζουν. Θέλετε καὶ τὸ ὄνομά του; Ἔχει καὶ ὄνομα ὁ δευτέρος ἐαυτὸς μου. Διότι βεβαίως δὲν ἔχει τὸ ἰδικόν μου ὄνομα. Αὐτὸς πρέπει νὰ ὀνομάζεται κύριος Δημητράκης ἢ κύριος Γεωργάκης ἢ κύριος Μπιμπής, λόγου χάριν. Ἄλλὰ βεβαιωθῆτε ὅτι μοῦ εἶνε πολῦτιμος. Χωρὶς αὐτὸν θὰ ἦτον ἀδύνατον νὰ ζήσῃ ὁ ἄλλος ἐαυτὸς μου. Μὲ αὐτὸν ἐιρελλάθην τώρα τὰς Ἀπόκρημας, μετὰ τὰς χεῖρας του ἔρριψα κομρετί, μετὰ τὰ πόδια του ἔχόρευσα τὸ πα-ντ-Ἐσπᾶν αὐτὸ τὸ δαιμόνιον τὸ ὅποιον ἐτρέλλανε τὴν ὑφήλιον, μετὰ τὸ μυαλό του ἐσκέφθην, μετὰ τὴν μυστικὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τοῦ κυρίου ὑπῆρξα ὡς ἀποκρητῆς ἤρωτα καὶ χάρις εἰς αὐτὸν δὲν ἐξέπνευσα ἀπὸ τὴν ἀηδίαν. Δὲν εἶνε πολὺ παραδόξον νὰ εἶνε κανεὶς διπλοῦς ἄνθρωπος. Ἐνθυμεῖσθε δὲ τὸν δόκτορα Τζέκυλ. Τὴν θεωρῶ ἀπαραίτητον μάλιστα αὐτὴν τὴν διαίρεσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς δύο ἡμίση, ἢ μᾶλλον εἰς δύο ὀλοκλήρους ἀνθρώπους. Ἄλλοίμονον εἰς τοὺς μονοῦς.

— Καὶ τί ἀπέγεινε;

— Ὁ δευτέρος ἐαυτὸς μου; Ἐξηφανίσθη, κυρία μου, τὸ πρωτὴ τῆς Καθαρᾶς Δευτέρας, ὕστερον ἀπὸ μίαν ὀλονυκτίαν τρέλλαν, ὅταν ἐμαραίνοντο τὰ ἀτλάξια τῶν δομίνων καὶ ἡ παραφροσύνη ἐγένετο νύστα καὶ ἔσβηνον οἱ ὀφθαλμοί...

— Θὰ τὸν ἀναζητήσετε ἐκ νέου;

— Πάντοτε! Σὰς εἶπα ὅτι μοῦ εἶνε ἀπαραίτητος. Μεθαύριον πάλιν θὰ με προσκαλέσων νὰ πῶ τσαΐ, θὰ με ὑποχρεώσων νὰ εἶπω κοινοτοπίας διὰ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὰς κοινοτοπίας, θὰ μοῦ ἐπιβάλων νὰ γίνω ἀνθρωπάκος, ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνω, θὰ φωνάξω πάλιν εἰς τὸν σωτήρα μου.

— Ἔλα γρήγορα!

Καὶ θὰ τὸν φορέσω. Ὅταν γίνῃ περιττὸς θὰ τὸν ἐκδυθῶ. Ἐπειτα πάλιν θὰ τὸν φορέσω ἢ ὄχι κατὰ τὰς περιστάσεις. Εἶνε κατὰ τι, βλέπετε, μεταξὺ ρούχου καὶ ἀνθρώπου. Εἶνε τὸ ἡμιά μου, εἶμαι ἐγώ, χωρὶς νὰ εἶμαι ἐγὼ βέβαια.

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ

ἴδιον σιλονέτα

Ὁ ἀσφαλέστερος καὶ πλέον βολικὸς τρόπος νάντιλαμβάνεται, νὰ ἐκτιμᾶ καὶ γὰρ ἀκόμη κανεὶς ἕνα ἄνθρωπον, εἶνε ὁ τρόπος τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς διανομῆς τῆς προσωπικότητός του. Καὶ εἶνε τὸσον πλουσία καὶ τὸσον πολυμερῆς σύνθεσις, αὐτὸ τὸ ὅποιον ὀνομάζομεν προσωπικότητα, ὥστε εἰς ἕνα καὶ τὴν ἴδιον ἄνθρωπον ἔχει κανεὶς νὰ ἐκλέξῃ τὸν ἀνθρώπον του. Ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους περιλαμβάνει μέσα του - τίς οἶδε πόσους! - ὁ ποιητὴς τῆς Ἀυτοκρατορίας τῆς Βαυαρίας καὶ ὁ ἰδρυτὴς τῆς Νέας Σκηνῆς, δύο ἄνθρωποι μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς ξεχωρίζουν τὸσον διακεκριμένοι καὶ αὐθιπότετοι ὥστε θὰ μοῦ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὴν στήλην αὐτὴν τὴν ὁποίαν καλύπτει τὸ ὄνομά του νὰ συγχανέσω τὰς δύο τοῦ σιλονέτας. Τὸσον αἱ γραμμαὶ τῆς μᾶς δὲν συμπίπτουν μετὰ τὰς γραμμὰς τῆς ἄλλης. Καὶ ἐφαρμόζω τὴν μέθοδόν μου.

Σιλονέτα πρώτη. - Ἀπὸ τὰ πλάσματα τὰ ὅποια δημιουργοῦν μερικαὶ σοφαὶ δυνάμεις τῆς φύσεως διὰ κάποιαν ἀπολογίαν. Ἐνας μικρὸς, ἀσθενικοῦ παιδίου, ὀργανισμὸς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἐσωτερικὸν φῶς ἐπιθέτει τὴν σφραγίδα τῆς ὠραϊότητος, ἐναντίον τῆς φυσικῆς ἀντινομίας. Ἡ ἀπολογία τῆς ψυχῆς νίκουσης τὴν ἀδράν ὄλην. Ποιητὴς ἀπὸ τοὺς φέροντας τὸ ἔμβλημα τῆς ποιήσεως ὡς βαθμὸν πνευματικῆς ἱερωσύνης. Μία ἁρμονία θελκτικῆς ἐπομένως μεταξὺ ποιητοῦ καὶ ἀνθρώπου εἰς τὴν χειρονομίαν, τὴν στάσιν τὸ βλέμμα, τὴν λέξιν, τὸν τόνον τῆς φωνῆς - τῆς φωνῆς τῆς ἐπαξίως ἀνθρωπίνης καὶ σοφῆς, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ἡ Ἀυτοκρατορία, τῆς φωνῆς ἢ ὁποία δὲν ἐπτόει τὰς σκέψεις. - Γόνος τῶν ὠραίων λόγων - δλαί του αἱ λέξεις ἀγαθαί, καθαραί, ἀμωμοί, ἀπὸ τὸ λεξικὸν τῆς ποιητικῆς ἱερωσύνης. Πρὸ τοῦ Χρηστομάνου τὴν ἐντύπωσιν αὐτὴν μοῦ ἔκαμε, ἐδῶ εἰς μίαν κρυσταλλί-

νην ἀθηναϊκὴν νύκτα, ὁ Δ' Ἀνουτέζιο, ὁ ἄσωτος αὐτὸς τῶν ὠραϊότητων. Τὴν ἁρμονίαν αὐτὴν μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ποιητοῦ, διὰ τὸν ὅποιον δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἄλλη ζωὴ ἀπὸ τὴν ποιητικὴν, ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους θαυμάζει. Δι' ἕνα ποιητὴν, τὸν ὅποιον ἐγκώριμα τελευταίως, μοῦ ἔλεγε: «Περίεργον! Εἶνε τόσα ἡμέρα ποῦ τὸν ἐγνωρίσαμεν καὶ δὲν μᾶς εἶπε ἀκόμη μίαν ὠραίαν λέξιν!...» Φίλος τῆς ἐρημίας καὶ τῆς σιωπῆς, ὅπως ἡ «μεγάλῃ ἐραστρία τῆς μοναξίας.» Ἐντεροπόλει τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπανόδου του εἰς τὴν Ἑλλάδα - ἐσχεδιάζε μᾶλλον - ἕνα ἐρημητήριον εἰς μίαν ἐρημόνησον τοῦ Αἰγαίου: «Θέλω νὰ μοῦ ἀνήκῃ τὸ κῆμα ποῦ θὰ φιλή τὰς ἀκτὰς του καὶ τὸ κορμῆν τοῦ οὐρανοῦ ποῦ θὰ με σκεπάσῃ. Ἐραστὴς τῆς ἀριστοκρατίας εἰς τὴν τέχνην καὶ περιφρονητὴς τῶν τυφλῶν ὄχλων. Ὀνειροπόλος μᾶς ἑλληνικῆς Ἀναγεννήσεως, ἐμνησθῶς μίαν πρῶταν τὴν κόγχην τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου, μετὰ τοὺς ὠραϊότερους λόγους, οἱ ὅποιοι ἐδόνησαν τὸν ἱερόν ἐκεῖνον ἀέρα ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς ἑλληνικῆς τραγωδίας. Τὴν «Νέαν Σκηνὴν» ἐφαντάσθη μίαν σκηνὴν ἀριστοκρατίδα, μὴ σακηνὴν αἰθούσης διὰ τοὺς ὀλίγους, προσηλυτίζουσας βαθμηδὸν τὰς ἐκλεκτὰς φῶσεις εἰς τὴν ἀμωμον θεσηκαίαν τῆς ὠραϊότητος, μίαν σκηνὴν πνευματικὴν, ἀπλὴν, κλασικὴν, περιφρονητικὴν τῶν διακόσμων καὶ τῆς σκηνοθεσίας, πάντοτε ὅ,τι ἀπατᾶ καὶ θαμβᾷ ἢ ἐπισοιάζει τὴν ψυχὴν τῶν ἔργων. Εἰς μίαν ἀκτὴν τοῦ Παλατοῦ Φαλήρου τὸ ὄνειρον αὐτὸ ἐξεκολάφη καὶ ἐπιεποφύησε ὑπὲρ τὸ μαλακὸν κῆμα καὶ μίαν σελὴν ἐνὸς ὠραίου λευκώματος - πῶς τὸ ἐνθυμοῦμαι τὸ λεύκωμα αὐτὸ μετὰ τὸ ἐκ μαροκίνου περιβάλλωμα! - ἐσφραγίσθη - in memoriam - ἀπὸ τρεῖς ὑπογραφὰς. Καὶ ἐπειτα ἐπηρεολούθησε σιωπὴ, μία σιωπὴ, ὡς ἱεροσελεστίας ἐσωτερικῆς καὶ ἐνῶ ἔβαιδάμεν εἰς τὴν ἐρημικὴν παραλίαν, ὁ ποιητὴς μετὰ τὸ βραδὺν καὶ ρυθμικὸν βῆμα, τὸ συρμένον ὡς ὀπισθεν πενθίμου λιτανείας, μοῦ ἐφαίνετο ὡς ἐν πλάσμα συμπαγὲν ἀπὸ τὴν θλιβεράν καὶ ὠραίαν σκιάν, τὴν ὁποίαν ἀπλῶς ἐπὶ τῶν ἐρημικῶν τριβῶν ἢ διαβάσεως τῆς Ἀυτοκρατορίας, τῆς ὁποίας τὸ σῶμα ὑφύοτο πρὸς τὸν οὐρανὸν μετὰ τὸ πένθος τῶν ἐνταφίων κυραρίσων.

Σιλονέτα δευτέρα. - Ἄνθρωπος - μηχανή. Σύστημα ὀδοντωτῶν τροχῶν, κινουμένων ἀπὸ μυστηριώδεις καὶ ἰσχυρὰς δυνάμεις. Ἀπὸ τὴν ἐρημίαν τῶν ἀποκόσμων, εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς, τὰς προσετιβὰς, τὴν ἀναθυμίασιν τῆς ἀγορᾶς. Ὁ ὄνειροπόλος τῆς ἐρημότητος τοῦ Αἰγαίου, ἐδρίσεται περιουσιωμένως ἕνα ἀπόγευμα εἰς τὸ Ζάπειον ἀπὸ τὸ πλέον ἀσφυρῶλον κράμα τῶν Ἀθηναίων, ἀπὸ ἀνθρώπους προσβλέποντας ἀλλήλους μετὰ ἀπορίαν, μὴ ἀναγνωρίζομενους μεταξὺ τῶν, καὶ ἀπαγγέλλει μετὰ τὴν ἰδίαν ὠραίαν φωνήν, τὴν ὁποίαν ἠγάπησεν ἡ Ἀυτοκρατορία, ἀπαγγέλλει ἐπὶ δύο ὥρας ἕνα καταστατικὸν ἀνωνύμου μετοχικῆς ἐταιρίας, συντεταγμένον ἀπὸ δικηγόρον, τὸ ὅποιον θὰ ἔφερε πλῆξιν καὶ εἰς... νομικὸν φροντιστήριον ἀκόμη. Μοιράζει ὑπουργήματα καὶ μετοχὰς, δημιουργεῖ τιτοφόρους τῆς «Νέας Σκηνῆς» ἂν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, παραγγέλλει δράματα ἐπὶ ὑποθέσεων τὰς ὁποίας προσφέρει ὁ ἴδιος εἰς ἀνδρας καὶ γυναῖ-

ρικῶν επιδράσεων. Ὅπως τοιαῦτα τεμάχια οὐδαμῶς ἀνευρέθησαν ἐν τῷ στρώματι ἐκείνῳ τῆς Ἀκροπόλεως, τὸ ὅποιον ἐνηχηματίσθη ὅτε ἀμέσως μετὰ τὸ 479 οἱ Ἀθηναῖοι ἤρχισαν τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν ἱερῶν καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἔμειναν μεχρι τῶν τελευταίων ἀνασκαφῶν κεκρυμμένα τὰ συγκεντρωμένα νῦν ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ἀκροπόλεως γλυπτὰ ἔργα καὶ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη τῶν πρὸ τοῦ 480 χρόνων.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΛΩΡΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ. Εἰς τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν ἐκπαιδεύεται ἀπὸ τριῶν περίπου μηνῶν ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ διευθυντοῦ κ. Νάξου ὁ ἑπταετής Διώρης Μαργαρίτης.

Κατὰ μεγαλοφυῆς φαίνεται ὅτι ἐνοικεῖ εἰς τὴν ἀπαλὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. Μετὰ τὰ πρῶτα μουσικὰ μαθήματα τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἀπὸ τὴν μητέρα του, ὀλίγον πρὸ τῆς εἰς τὸ Ὁδεῖον φοιτήσεως, ἤρχισεν τὸ ἤθεμον καὶ κανονικὸν ρυθμὸν νὰ ξεχειλλῆ μετὰ τοῦ χειμάρρου τὴν δύναμιν. Ἦρχισεν νὰ συνθέτῃ. Τὰ μικρὰ του δάκτυλα, ἐμπνευσαμένα τρέχουν ἐπάνω εἰς τὰ πληκτρα τοῦ πιάνου, ἀποδίδοντα ὀρισμένα συναισθηματά. Ἐδῶ ἔνα πένθιμον ἐμβατήριον, ἐκεῖ ἡ Τρικυμία. Ἐχει ἤδη ἑπτὰ συνθέσεις του. Τὸ αἰσθημα τοῦ ρυθμοῦ, τῆς μελωδίας καὶ τῆς ἀρμονίας εἶναι ἔμφυτα εἰς τὸν μικρὸν μουσικόν.

Τὸν ἠκούσαμεν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν παίζοντα εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον τὰς δύο αὐτὰς συνθέσεις του. Τὰ

μάτια του, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, προσηλωμένα εἰς τὸ κενόν, ἐκοινονοῦσαν τὴν στιγμὴν ἐκείνην μετὰ κατὰ μακρύνον, ἀπόκοσμον, ποῦ ἐχύνετο ἰδεωδῶς ὠραῖον ἐπάνω εἰς τὴν μορφὴν του. — Φυσιολογία γλυκυτάτη, μετὰ τὴν φυσικὴν τῆς ἡλικίας του ἀφέλειαν. Ὅσῳν νὰ σκέπτεται, νὰ ἀπασχολῆται πάντοτε ἀπὸ κατὰ, ξένος σχεδὸν πρὸς τοὺς γύρω ἀνθρώπους καὶ τὰ παιχνίδια τῶν ὁμηλικῶν του, ἀκουμβῆ ἐνίοτε τὸ γραφικόν του κεφάλι ἐπάνω εἰς τὸ χέρι, εἰς κόσμους ἀγνώστους πλανώμενος. Καὶ ἡ ζωὴ αὐτῆ ἡ ἡρεμος, ἡ βηματίζουσα οὕτως εἰπεῖν, ἡ θέλγουσα μετὰ τὴν παιδικὴν χάριν, ξεσπᾷ ἔξαφνα εἰς σθένος ἔκτακτον, καὶ τὰ βήματα ἐκείνα τὰ σιγανὰ γίνονται ἄλματα γεμάτα φέρμη, δύναμιν, ψυχὴν. Καὶ ἡ ζωὴ ἐκείνη ἀνδρουμένη ἐπιβάλλει τὸν θαυμασμόν.

Τίς οἶδε ἂν, μετὰ τὸ παιδάκι αὐτό, ἀνατέλλῃ μία δόξα διὰ τὴν Ἑλλάδα· ἂν εἰς τὸ λεπτοφυῆς σῶμα του ἔχη σκηνώσει μία μεγάλη ψυχὴ μετὰ μακρὰν περιπλάνησιν, διὰ νὰ φωτίσῃ τὴν ζωὴν του μετὰ τὴν θεϊκὴν λάμπριν τῆς.

Εἰς τὸ Παρισίνον Μελοδράμα παρεστάθη τελευταίως ὁ Siegfried. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ Ἐπιθεώρησις τοῦ Νέου Αἰῶνος δημοσιεύει ὠραῖον χαρακτηρισμὸν τοῦ ἥρωος τοῦ Βάγνερ ὑπὸ τοῦ κριτικοῦ μουσικοῦ Λαλό: Ὁ Σήγφρηδ εἶναι ἡ χαρὰ ἡ νεότης καὶ ἡ ἰσχὺς. Εἶναι, ὅπως καὶ αὐτὸς ὁ Βάγνερ γράφει, ὁ ἀνδρῶπις εἰς τὸ σφριγός, εἰς τὴν ἀμῆν τῆς ζωῆς, ἀκμὴν πλήρη καὶ εὐτυχῆ, ἀτρόμητος, χωρὶς φθόνον, ἀκολουθῶν εἰς ὅλα τὴν φωνὴν τῆς καρδίας του, γεμάτος ἀπὸ χαρὰν καὶ ἀγάπην, περιφρονῶν τὴν βίαν καὶ τὴν ἐξουσίαν, ἐλεύθερος παντὸς δεσμοῦ, ἔχων ὁδὸν τῶν πράξεών του, μόνον τὴν δύναμιν τὴν πηγάζουσαν ἐκ τῆς ζωῆς.

Ὁ Σήγφρηδ δὲν εἶναι ἴσως δρᾶμα· εἶναι φαντασμαγορία, ἡ φαντασμαγορία τῆς χαρᾶς. Ὁ Σήγφρηδ, λέγει ὁ Λαλό, ζῆ ἐν εὐτυχίᾳ κοινωνία μετὰ τὸν κόσμον. Ἐχει κατοικίαν τὰ δάση καὶ συντρόφους τῶν δασῶν τοὺς κατοίκους. Ἀπολαμβάνει βαθέως τὴν γλυκύτητα τοῦ ἄερος, τὸν ψιθύρον τῶν δένδρων, τὸν ἄνεμον. Ἀπολαμβάνει ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν σφριγῶσαν τοῦ νεότητος καὶ τῆς δυνάμεως του τὰς νέας. Ἡ ζωὴ του, ἀληθινή, εἶναι ὅλη ὁρμή. Φέρεται πρὸς τὴν πάλην καὶ τὸν ἔρωτα διότι ἡ δρᾶσις καὶ ἡ ἀγάπη ἀποτελοῦν τὸν νόμον τῆς νεότητος. Ἀδιαφορεῖ πρὸς τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν πλοῦτον. Κατακτᾷ τὸν φοβερόν δακτύλιον ὅστις δίδει τὴν κυριαρχίαν τοῦ κόσμου, χωρὶς ποτὲ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀξίαν του· ἀλλὰ καὶ ἂν τὴν ἐγνώριζε, θὰ τὴν περιφρονεῖ. Δὲν διατάζει οὐτε φοβεῖται ἀγάπῃ τὴν ζωὴν ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ μόνον, συμφωνοῦν μετὰ τὰς ὁρμὰς τῆς καρδίας του, προτιμῶν τὸν θάνατον ἀπὸ τὴν ἀπόλειαν τῆς ἀγνῆς αὐτῆς ἐλευθερίας. Οὕτε ἡ Μοῖρα, οὕτε οἱ Θεοὶ ἰσχύουσιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, τῆς ὀπλισμένης μετὰ εὐφρόσινον ἠρεμίας.

Πρὸ τοῦ ἔρωτος αὐτοῦ, ποῦ εἶναι αὐτῆ ἡ χαρὰ, νικάται ἡ Βρουγχιλδ ἡ ἀτίθασος, καὶ μετὰ τὰ ἴδια λόγια ποῦ ἐχαιρέτισε τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας, χαιρετίζει τὸν ἀγαπημένον τῆς: Ὁ φέγγος ποῦ ἔξυπνάς τὴν ζωὴν, τοῦ κόσμου χαρὰ, πάντοτε σὲ ἠγάπησα. Σὲ ἠγάπησα πρὶν ἀκόμη γεννηθῆς. Γίνεται κοινωνός τῆς φαιδρότητος τοῦ Σήγφρηδ. Ἀφημονεῖ πᾶν ὅτι δὲν εἶναι αὐτός, τὸν κόσμον, τοὺς θεοὺς, τῆς εἰμαρμένης τὸ ἀμειλίχον, καὶ μετὰ μίαν κραυγὴν ἠδονῆς καὶ ἐλευθερίας, καταλείπεται ὀλοφύχως, καὶ αὐτῇ, εἰς τῆς ζωῆς τὴν θαυμαστικὴν χαρὰν.

ΠΙΝΑΚΙΑΣ

Ἐκ τοῦ «Νέου Ἀστειῶς». — Ἀρταπόκρισις ἐκ Παρισίων.

Βυθισμένος εἰς μίαν γωνίαν τοῦ Πανθέου ὄνειροπολῶ, ἐνθὸς τὰ βλέμματά μου ὑποδέχονται ἀδιαφόρους τοὺς εἰσερχομένους. Ἴδου τὸ διπλωματικὸν σῶμα, οἱ ὑπουργοί, αἱ Ἀκαδημία, οἱ καθηγηταὶ τῶν διαφόρων σχολῶν, αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν ἐπαρχιῶν, οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν ξένων ἐθνῶν ἀπὸ τὰ διάφορα φιλολογικὰ καὶ μὴ κέντρα. Ἄλλ' ὅλα αὐτὰ δὲν ταράσσου τὸ ὄνειρόν μου, τὸ ὅποιον πλανᾶται μέσα εἰς τὸ ποιητικόν δάσος τοῦ Οὐγκῶ.

Ἄφρην τὴν νάρκην μου τὴν ἀφυπνίζει εἰς ἰσχυρὸς ψιθύρος:

— Les Etudiants Hellènes. Οἱ Ἕλληνες φοιτηταί. Δὲν γνωρίζω διατὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔνα εἶδος ἐνθουσιασμοῦ διήλθε τὸ σῶμα μου. Ἐπτά ἐπισταλεῖς κύριοι μετὰ τὴν κυανόλευκον ἐν τῷ μέσῳ διασχίζουν τὸ Πάνθεον καὶ καταλαμβάνου τὴν ὀρισμένην αὐτοῖς θέσιν. Εἶνε ἡ μὴν σημαία ἥτις στολίζει τὸ ἐσωτερικόν τοῦ Πανθέου. Τὰ βλέμματά μου λαίμαργα τὴν ἐναγκαλιζοῦνται μετὰ μίαν ψυχικὴν ὑπερηφάνειαν, διότι τὰ σήματά της μοῦ ὑπενθυμίζουν τὸ κυανόν τοῦ σφραγοῦ μᾶς καὶ τὴν λευκότητα τῆς ἀττικῆς γῆς.

Οἱ ἐπιτροποὶ κἀνήνται καὶ τὰ βλέμματα ἐξακολουθοῦν νὰ περιβάλλου τὸ ἑλληνικὸν λάβαρον, τὸ ὅποιον κατὰ ὅλους μορφαίαν σύμπτωσιν στηλοῦται παρὰ τὴν ἐξέδραν τῆς οικογενείας τοῦ ποιητοῦ καὶ τὰ κυανόλευκα σήματά του ὑψοῦμενα ἐγγίζου τὴν θελκτικὴν κεφαλὴν μετὰ τὴν πλουσίαν ξανθὴν κόμμωσιν τῆς κ. Ἰωάννας-Οὐγκῶ-Σαρκῶ. Τὸ αἰσθάνεται ἡ ὑμνηθεῖσα ὑπὸ τοῦ πάππου τῆς κυρία, ὅτι ἡ Ἑλλάς τὴν ἠωπεύει, ὅτι ἡ σημαία ἐκείνη ἐγκλείει μίαν ἀετὶνὰ τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νέου ἡλίου καὶ διακρίνουσα ἀφίνει τὰ χεῖλη τῆς νὰ ἐπιψύσουσιν τὸ κυανόλευκον ἴφρασμα, ἐνθὸς ἀπὸ τὸ βάθος μᾶς ἄλλης ἐξέδρας ὁ κ. Γκιμανόλι, νομάρχης Μασσαλίας, βαθυφωνεῖ:

— *Κῆρυξ εἰς τοὺς Ἕλληνας!*

Τὸ «Ἄσμα τοῦ μουσεμιοῦ» τοῦ Μεχιουὰ κλείει τὴν ἐορτὴν καὶ ὁ κ. Λουμπὲ ἐγείρεται. Οἱ παρευρισκόμενοι παρέρχονται πρὸ τῆς οικογενείας συγχαίροντες αὐτὴν, καὶ μετ' αὐτῶν ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν παρερχομένη ἀπαλάττει τὴν χεῖρα τῆς κ. Ἰωάννας-Οὐγκῶ-Σαρκῶ, ἥτις εὐχαριστοῦσα λέγει εἰς τὸν κ. Λυμεροπόπουλον:

— *Ὁ πάππος μου ἠγάπα τὴν Ἑλλάδα περιπαθῶς Mon grand père aimait la Grèce passionément.*

Λόγος τοῦ ὑπουργοῦ Δέγκ. — Ὁ Δέγκ ἠρχισεν ἐξαίφην τὸν ποιητὴν, ὅστις «ἐνέδυσεν τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν μετὰ ἔνδυμα ἀπαραιμῶλλον λαμπρότητος» καὶ τὸν πολίτην, «ὅστις παρέσχεν ἐν ἑκ τῶν θαυμαστοτέρων ὑποδειγμάτων πολιτικῆς ἀρετῆς, τὰ ὁποῖα ἐγνώρισε ποτὲ ἡ ἀνθρωπότης». Οὕδεξι, ἐξηκολούθησεν, εἶνε μᾶλλον ἀξίως τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ, τῶν τιμῶν τῶν ἀπονεμομένων εἰς αὐτὸν σημερινόν. Ὡς ποιητοῦ, τὸ στάδιόν του ὑπῆρξε στάδιον διαρκῶς θερισμοῦ δαφνῶν. Ὡς πολίτου, ἡ ζωὴ του ὑπῆρξεν ἀγῶν ἀδιάλειπτος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δικαίου. Τὸ ἔργον αὐτοῦ εἶνε ἀειφρονεμένης, περιλαμβάνον πᾶσαν μορφήν τοῦ λόγου, πολιποικίλον καὶ ἰσχυρόν, ὡς αὐτῆ ἡ δημιουργία. Ἐδοκε φωνὴν εἰς τοὺς ἐνθουσιασμούς, τὰς ἐξεγέρσεις καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς πατρίδος. Εἰς τὰ βιβλία του ἡ ἀνθρωπότης κλαίει καὶ ψάλλει, ἐνθὸς ἡ φύσις καταστρέφεται ἐντὸς αὐτῶν ὡς ἐπὶ λίμνης ἀκυμάντου. Μάγος, χροσὰ λαλῶν ἔπη, δίδει εἰς τὰς λέξεις, εἰς τοὺς στίχους ρυθμούς, ἤχους

καὶ λάμπριν ἀγνωστον μέχρι τοῦδε. Εἶνε ἐπικός ὡς ὁ Ὀμηρος καὶ τραγικός ὡς ὁ Αἰσχύλος. Ἐχει τὴν ἀρμονίαν τοῦ Πινδάρου, τὴν δροσερότητα τοῦ Θεοκρίτου καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰουβενάλῃ. Ἄλλ' ἔχει συγχρότως τὴν τρυφερότητα καὶ τὴν φαντασίαν τῶν Κελτῶν ἐκείνων βάρδων, οἱ ὁποῖοι κατέλιπον τὰς θαυμαστάς διηγήσεις, ποῦ ἐνανούρησαν τὸ ὄνειρόν του τῆς δόξης καὶ τοῦ ἔρωτος. Ὁ Βίκτωρ Οὐγκῶ, διανύσας μόλις τὸ ἡμῶν τῆς ζωῆς του, εἶχεν ἤδη κατακτήσει τὸν κόσμον ὅλον. Ἐνόμιζε τις, ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀρθῆ ὑψηλότερα. Ἄλλ' ὡς ὁ πληγωθεὶς ἀετός, ὑψώθη ἀκόμη δι' ἄλλου πτερυγισμοῦ. Ἡ ὀδύνη, ἡ μόνωσις καὶ ἡ ἔξορία ἐνέπνευσαν εἰς αὐτὸν τὰ περιωμῆστατα τῶν ἀσμάτων του.

Ὁ Δέγκ κατόπι ἐχάραξε τὴν εἰκόνα τοῦ Οὐγκῶ ἐνθυμηθεὶς τὴν περίφημον ἀποστροφὴν του, ὅταν ὁ Ναπολεὼν ὁ Γ' τοῦ προσέφερε τὴν εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπαποδοῦν: Θά ἐπανεῖθαι, ὅταν ἐπανεῖθαι καὶ ἡ ἐλευθερία.

Ἐρρημένως προσκεκολλημένος πρὸς τὰς παραδόσεις καὶ ἐπαναστάτης, ὁ Οὐγκῶ εἶνε συνεπὴς πρὸ-επιτόν. Γνωρίζει, ὅτι τὸ παρελθὸν περιλαμβάνει πολλὰ μεγάλα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐν ἔθνος δὲν δύναται νὰ λησμονήσῃ χωρὶς νὰ ἐκπέσῃ τῆς περικοπῆς του. Γνωρίζει ὅμως ὅτι αἱ νέα γενεαὶ δὲν ἐπανερχοῦνται εἰς τὰ βήματα τῶν προκατόχων των καὶ ὅτι ὑπὸ ἀκατανικήτου δυνάμεως ἄγονται πρὸς τὴν πρόδοον. Ζήσας πολλὰ ἔτη, πολλὰ καθῶν καὶ ἐπὶ πολὺ ἀγωνισθεὶς, ἐνέγραψεν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ αὐτοῦ εὐαγγελίου τὰς τέσσαρας αὐτὰς λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνοψίζουν δι' αὐτὸν ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν — ἐλευθερία, δικαιοσύνη, ὁμόνοια, ἔλεος. Ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολὴν του. Ἡ εἰμαρμένη αὐτοῦ ἀνείληθη. Μίαν ἡμέραν τοῦ Μαΐου, κατὰ τὴν δύσαν τοῦ αἰῶνος, τὸν ὅποιον ἐφοίτησε διὰ τῆς μεγαλοφυῆς του, ὁ ἔξοχος ψάκτης ἀπῆλθεν ἠρέμα εἰς τὴν Ἀθανασία. Ἡ ὑφήλιος τὸν ἐπένησεν. Ἡ Γαλλία ἐτέλεσεν εἰς αὐτὸν κηδείαν θαυμαστικὴν. Ἀλλὰ δὲν ἐκπευθεῖ ἐν τῷ πενθίμῳ μεγαλεῖο νεκρικῆς πομπῆς· ἀλλ' ἐν τῇ αἴγλῃ ἀποθεώσεως ἀληθοῦς ἀνήλθε τὸ ἱερὸν ὄρος, ἔφ' οὗ κοιμᾶται τὸν αἰῶνον ὕπνον. Ἐξ ὀνόματος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, χαιρετίζω τὴν μνήμην τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ, ὅστις κατέστησε τὴν Σκῆψιν μᾶλλον ἐλευθέραν, τὴν Πατριδα μεγαλειότεραν καὶ τὴν Ἀνθρωπότητα καλλιτέραν.

Ὁ Δέγκ ὑψωσε τὴν φωνὴν προφῆρον τὰς τελευταίας λέξεις, ὁ ἀπέραντος δὲ θόλος τοῦ Πανθέου ἀντήχησεν ἀπὸ χειροκροτήματα εἰς τὸν τελευταῖον χαιρετισμόν.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Τὴν Τετάρτην 21 Φεβρουαρίου ἐτελέσθη εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῶν ἀνακτόρων ἡ βάπτισις τοῦ βασιλόκαιδος Παύλου, υἱοῦ τῆς Α. Υ. τοῦ Διαδόχου, ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου κ. Λεβεντοπούλου. Ἀνάδοχος ἡ Α. Μ. ἡ Βασιλισσα.

Τὰς ὅλας ἀνεκδότους εἰκόνας τοῦ ἀθροῦ μᾶς περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Κνωσοῦ ἀφειλομεν εἰς τὴν ἐγγὴν κалуσίην τοῦ κ. Ἐβανς, ὅστις τόσον προθύμως μᾶς τὰς παρεχώρησε χάριν τῶν „Παναθηναίων“.

Ἀπὸ τὰ ταξίδια τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, τὰ ὁποῖα παρακολουθεῖ κάθε Ἕλλην με συγκίνησιν καὶ ἐνδιαφέρον, θὰ δημοσιεύσωμεν διαφόρους ἐντυπώσεις τῶν ἀξιωματικῶν μᾶς, ἀρχίζοντες σημερινόν μετὰ τὴν περι-

γραφήν τῶν Ἀντιλλῶν ὑπὸ τοῦ κ. Δρόσιου, γνωστοῦ ἤδη εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας. Ἐξ αὐτῶν προαναγγέλλομεν Ἐκ τὴν γενέθλιον τοῦ Βασιλέως μας ὑπὸ τοῦ κ. Περ. Ρεδιάδου καὶ « Ἀπὸ τὸ Μαυροβούνιον » ὑπὸ τοῦ κ. Παύλου Νιρβάνα.

Αἱ ἀφηγήσεις αὐταὶ γραμμίται μὲ χάριν καὶ ἀλιθίαν θὰ ἦνε ἐκ τῶν ὠραιότερων καὶ ἐπαγωγότερων σελίδων τῶν Παναθηναίων.

Ἀπὸ τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν ἰδούει δραματικὴν σχολίην. Διὰ τὸ ἔργον τοῦτ' τοῦ Ὁδεῖου ὁ Βασιλεὺς δεικνύει μέγιστον ἐνδιαφέρον ὁρῶν μάλιστα ἐτησίαν ἐπιχορηγήσῃ. Ἐπίσης ὁ ἐν Λονδίῳ κ. Μαρίνος Κοργιαλένιος ὤρισεν ἐτήσιον χορηγίημα δρ. 2000. Τὸ δὲ Ὁδεῖον θὰ διαθέτῃ ἐτησίως 15000 δρ. ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Ἀβέρωφ.

Ὁ συνεργάτης μας κ. J. Πολέμης ἔγραψε νέον δράμα τρίπρακτον, τοῦ ὁποῖου ἡ σκηνὴ ὑπόκειται εἰς τὴν χώραν τῶν Ὀνείρων κατὰ τοὺς χρόνους τῶν παραμυθῶν. Τὸ δράμα εἶνε γραμμένον εἰς στίχους δεκαπεντασυλλάβους ὁμοιοκαταλήκτους.

Ὑπὸ τοῦ ἱπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Μομφεράτου ὑποβάλλεται προσοχῆς νομοσχεδίων πρὸς σύνταξιν συμβάσεως μετὰ τινος ἐταιρίας ἐν Γενοῦῃ πρὸς ἀνέλκωσιν τῶν παρὰ τὰ Ἀντικύθηρα ἀρχαιοτήτων. Ἡ ἐν λόγῳ ἐταιρία μόνη δύναιται μὲ τὰ τέλεια μηχανήματα τὰ ὁποῖα ἔχει, νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀνέλκωσιν. Οἱ ὄροι τῆς εἶναι βαρεῖς ἀλλὰ πάντως συμφερότεροι ἀπὸ τὴν καθ' ὅλον ἐγκατάλειψιν τῶν ἀρχαιοτήτων εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης. Ἡ ἐταιρία ἀπαιτεῖ ἢ τὰ ἡμίση τῶν ἀνέλκωσθησομένων ἢ τὸ ἡμίση τῆς ἀξίας τῶν ἐκτιμωμένων ὑπὸ εἰδικῶν, ἐνὸς Ἑλλήνου, ἐνὸς Ἰταλοῦ καὶ ἐνὸς ἀρχαιολόγου τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου.

Ὁ Ἑλλὴν βασιλόφρονος κ. Νικολάου ἔρχεται μετὰ τὸ Πάσχα εἰς Ἀθήνας. Εἰς τὴν Μουσικὴν Ἐταιρίαν θὰ δόσῃ δύο συναυλίας.

Αἱ ἐν Αἰγίνῃ παρὰ τὴν Τριφυρίαν ἐνεργοῦνται ἀνασκευαὶ ὑπὸ τῆς βιβαρικής Κυβερνήσεως ἀπεκάλυψαν θεμέλια κτιρίων μικροῦ συνοικισμοῦ. Ἐπίσης μίαν δεξαμενὴν, ἀρχαίαν τινὰ ὁδὸν καὶ ἓνα τάφον. Πρὸς τοῦτοις ἐκ τῶν λειψάνων τῶν ἐκεῖ πύργων ἀπεκαλύφθη ὅτι ὁ μὲν εἰς ἦτο τετραγωνικός, ὁ ἄλλος ἡμικυκλικός καὶ ὁ τρίτος ὅλος κυκλικός. Μεταξὺ τῶν ἄλλων εὐρέθησαν καὶ τεμάχια ἀγγείων, ἐξ ὧν συνάγεται ὅτι οἱ πύργοι ἐκτίσθησαν κατὰ τὴν Ε' ἑκατονταετηρίδα π. Χ.

Διὰ τῶν πύργων τούτων βεβαιούται, ὅτι πρῶτον τὸ μέρος ἐκεῖνον ἐκαλεῖτο Τριφυρία. Εὐρέθη ἐπίσης ἐν τῇ θέσει τῇ καλουμένῃ « Παλαιὰ Χώρα » ὁρόσημον, ἐφ' οὗ ἦσαν κειραγμένα αἱ λέξεις « Horos Tamenus Athenas ».

Τὸ ἀπὸ ἐτῶν ἐκκρεμές ζήτημα τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς - Λαρίσης λύεται τέλος. Τὸ ἔργον ἀναλαμβάνει ἡ γαλλικὴ ἐταιρία Μπατινὸλ. Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα λαμβάνει μέρος διὰ λίρας ἀγγλικᾶς 100,000.

Διακεκρυμμένος ἔμπορος τῆς Πέστης ἐδρισκόμενος εἰς ἔμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἀνατολῆς καὶ βλέπων ὅτι τὸ μεγαλύτερον ἔμπορικὸν στοιχεῖον αὐτῆς ἀποτελεῖται ἐξ Ἑλλήνων, ὑποβάλλει αἴτησιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Ἐμπορίου ὅπως ἡ νεοελληνικὴ εἰσαχθῆ εἰς τὰς ἔμπορικὰς σχολὰς μὲ τὴν σημερινὴν προφορὰν.

Ὁ « Ὀμιλος ἐρίπκων ἐκδρομῶν » προαγγέλλει διὰ τὴν 28 Ἀπριλίου 1902 ἰππευτικὴν ἐορτὴν ἐν τῷ ποδηλατοδρομίῳ τοῦ Νέου Φαλήρου. Ἴδου τὸ πρόγραμμά του :

α. Ὑπερηγήσεις ἐμποδίων ὠρισμένων ὕψους.

β. Ἀγὼν ὑπερηγήσεως ἐμποδίου εἰς ὕψος.

γ. Ἐπίδειξις ἵππων γεφυρωσμένων.

δ. Jeu de barre.

ε. Διαγωνισμὸς ἀγοραίων ἀμαξῶν καὶ φορταμαξῶν (κάρρων καὶ σουστῶν).

Ἀπέθανεν ἑκατοντούτης σχεδὸν ὁ ἄγγλος ζωγράφος Θεωμὰς Σίδνεϋ Κούπερ. Τὸ στάδιόν του ἤρχεισε ζωγραφίζων τὰς σκηνογραφίας τοῦ θεάτρου τῆς πατρίδος του. Ἐλεικα διέφραγεν εἰς τὴν τοπιογραφίαν εἰς ἄλλην τὴν Εὐρώπην. Ἐνε γνωστῇ ἡ εἰκὼν του τὸ « Ποίμνιον » διὰ τῆς ὁποίας ἔλαβε θέσιν μεταξύ τῶν μεγάλων ζωγράφων τῆς Ἀγγλίας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΛΕΞΣΙΓΓ ΛΑΟΚΩΝ ἡ περὶ τῶν ὀρίων τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς ποιήσεως κατὰ μετάφρασιν Α. Προβλεγγίου [Βιβλιοθήκη Μαρσάλη τεύχος 156]. Ἐν Ἀθήναις, τύπος Π. Δ. Σακελλαρίου 1902, σ. 8, σ. 252.

IMPORTATION DE LA DOUANE DU PIREE

PENDANT L'ANNEE 1901 (Commission Financière Internationale) Athènes, imprimerie P. D. Sakellarios 1902, in 4, p. 204.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΑΘΗΝΩΝ τοῦ ἔτους 1901. Ἔτος ὄγδοον. Ἐν Ἀθήναις, τύπος Π. Δ. Σακελλαρίου 1902, Σ. 4, σελ. 26.

ΧΕΡΤΣΒΕΡΓΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κατὰ μετάφρασιν Π. Καρολίδου. Τόμος πρῶτος, τεύχος πρῶτον. [Βιβλιοθήκη Μαρσάλη τεύχος 157]. Ἐν Ἀθήναις, τύπος Π. Δ. Σακελλαρίου 1902, Σ. 8, σ. 192.

ΠΟΘΩΝ ΑΝΤΙΑΛΑΟΙ ὑπὸ Κ. Σ. Γούναρη (ποιήματα). — Ἀθήναι 1902. Τυπογραφεῖον Δ. Γ. Ἐδστρατίου.

Τὸ ΝΟΜΙΣΜΑ ὑπὸ Γεωργίου Κατσελίδου. (Ἀθήναι, τυπογραφεῖον Κ. Μάισον καὶ Ν. Καργαδούρη) 1902, σ. 16, σελ. 352 δρ. 61.

Ὁ κ. Κατσελίδης μᾶς δίδει διὰ τοῦ βιβλίου του πλήρη καὶ σαφῆ γνώσιν τοῦ νομισματικοῦ ζητήματος τοῦ τόσον ἀπασχολούντος τῶν τόπων μας. Τὸ ἔργον του εἶναι ἀπόρροια μελέτης τῆς ἐν Ἑλλάδι οικονομικῆς καταστάσεως, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὸ βιβλίον του ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ κατὰ τὸ Γαλλικόν. Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων. — (Ἀθήναι, 1902, τυπογραφεῖον « Ἐστίας » Κ. Μάισον καὶ Ν. Καργαδούρη, σ. 16, σελ. 80 δρ. 0.40).

LIBRAIRIE ATHENENNE D'ABONNEMENT, catalogue, (Imprimerie « Hestia » Meissner et Kargadouris 1902, prix Dr. 1).

Ξένα.

PRAECO LATINUS, Periodicum gentium Latinum, menstruum, ad sermonem Latinum, ut linguam cultorum omnium gentium universam, animis inculcandum. Philadelphia U. S. — Concinnator ac dominus Arcadius Avelanus.

Ἀγγέλλονται

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΑΔΕΣ. — Ἰωακείμ ὁ Γ' ὑπὸ Κ. Σπανοῦδα. Καλλιτεχνικὸς ἀναμνηστικὸς τόμος ἐξ 20 τυπωθ. φύλλον με 150 εἰκόνας. Ἐκδοσις λατρεῖ δρ. 5. Πολυτελής δρ. 37.